
Flora Pannonica

Journal of Phytogeography & Taxonomy

A Székelyföld flórákutatójának története

JAKAB Gusztáv¹ – CSERGŐ Anna-Mária² – AMBRUS László³

Abstract: Review on the floristic research of Szeklerland (Romania)

Szeklerland (Secuimea, Székelyföld, Terra Siculorum) is a well-defined historic/ethnographic region of East Transylvania (Romania). The paper overviews the last 300 years' botanical research in the region. Most remarkable botanists of Szeklerland were Johann Christian BAUMGARTEN, Ferdinand SCHUR, Michael FUSS, Lajos SIMONKAI, Gusztáv MOESZ, Rezső SOÓ, Ádám BOROS, Gyula E. NYÁRÁDY, Flavia RAȚIU, Emil POP, András KOVÁCS and Sándor KOVÁCS. Approximately 150 researchers published more than 350 papers on the flora and vegetation of the region. Nevertheless, the floristic properties of the territory are unevenly exploited, as Hargita Mts., Nagyhagymás Mts. and the Csíki Basin are the most explored territories, in contrary to the western and southern parts of Szeklerland (e.g. Erdővidék, Bodoki Mts., Háromszéki Mts., Nyárádmente), which are much less known.

Rezumat: Istoria cercetărilor botanice din Secuimea (România).

Secuimea este o regiune bine definită din punct de vedere istoric/etnografic, fiind situată în partea de est a Transilvaniei. Lucrarea de față revede studiile floristice din regiune apărute în ultimii 300 de ani. Cei mai de seamă botaniști care au lucrat în zonă sunt Johann Christian BAUMGARTEN, Ferdinand SCHUR, Michael FUSS, Lajos SIMONKAI, Gusztáv MOESZ, Rezső SOÓ, Ádám BOROS, Gyula E. NYÁRÁDY, Flavia RAȚIU, Emil POP, András KOVÁCS și Sándor KOVÁCS. Aproximativ 150 de cercetători au publicat mai mult de 350 lucrări științifice referitoare la flora și vegetația acestei regiuni. Totuși, harta studiilor este neuniformă, unele regiuni ca Munții Harghita, Munții Hășmaș și Bazinul Ciucului fiind mai intens studiate, pe când părțile vestice și sudice ale Secuimii (ca de exemplu Munții Baraolt, Munții Perșani, Munții Bodoc, Munții Vrancei, Valea Nirajului) sunt mai puțin cunoscute.

Bevezetés

Székelyföld (Terra Siculorum, Secuimea) Erdély egy jól körülhatárolható történeti-néprajzi tájegysége, amely többé-kevésbé egybeesik a székelység területi elterjedésével. A történelmi Székelyföld az öt széklet: Udvarhelyszék, Csíkszék, Háromszék (Belső-Székelyföld), Aranyosszék, Marosszék (Külső-Székelyföld) és a Barcaságot (Brassó vidéke) foglalja magába. Ma szűkebb értelemben Székelyföld alatt az Erdély délkeleti részén elhelyezkedő, székelyek által lakott vidéket értjük. Tehát a Székelyföld mai területe kisebb, mint a történelmi Székelyföld, mert hiányzik belőle Aranyosszék, a román többségű Maroshévíz és Bodzaforduló környéke és a moldvai megyékhez csatolt magyarlakta falvak (pl. Gyimesbükk), viszont felölel néhány nem székely eredetű, de többségében magyarlakta falut is. 1952 és 1968 között (Maros-) Magyar Autonóm Tartomány néven önálló közigazgatási egység is volt (VOFKORI 1998).

¹Tessedik Sámuel Főiskola, MVKFK, Környezettudományi Intézet, H-5540 Szarvas, Szabadság u. 1-3., cembra@freemail.hu

²Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, MHK, Kertészmezői Tanszék, RO-540485 Marosvásárhely – Koronka, Románia, Segesvári út 1C, kankalinka@yahoo.com

³AGORA Munkacsoport, RO-535600 Székelyudvarhely, Románia, Bethlen G. u. 43., laca@green-
 agora.ro

Természetföldrajzi értelemben a Székelyföld nem egységes táj. Hegyvidéki területei közé tartozik a Görgényi-havasok déli része, a Gyergyói-havasok, a Nagyhagymás-hegység, a Csíki-havasok, a Hargita-hegység, a Csomád-hegycsoport, a Nemere-hegység nyugati része, a Háromszéki-havasok északi része, a Baróti-hegység, a Bodoki-hegység és a Persány-hegység északi része. Dombvidéki területei a Székely-Mezőség (az Erdélyi-Mezőség keleti része), a Nyárádmente, a Küküllőmenti-dombság, a Sóvidéki-dombság, az Udvarhelyi-dombság és az Erdővidék. Jól elkülönülnek a kisebb-nagyobb medencék: a Gyergyói-medence, a Csíki-medence, a Háromszéki-medence, a Baróti- vagy Borszéki-medence. A Székelyföld határait és fontosabb tájegységeit az 1. ábra mutatja be.

1. ábra. Székelyföld fontosabb tájegységei (VOFKORI 1998 alapján)

Fig. 1. Main regions of Szeklerland (after VOFKORI 1998)

Jelen dolgozatunk célja a Székelyföld edényes és moha flóra- és vegetációkutatásának történeti áttekintése a teljesség igényével. Nem foglalkoztunk a gazdag etnobotanikai, algológiai és mikológiai irodalom összegyűjtésével.

A Székelyföld flórákutatójának története

A székelyföldi flórákutatók történetét több szerző is ismerteti (általában: GOMBOCZ 1936, SOÓ 1940a, KOVÁCS 1991, 1997, HELTMANN 2003; egyes tájegységek: KOVÁCS – RÁCZ 1975, KACSÓ – RÁCZ 1980, PÁLFALVI 2003; társulástani kutatások: CSÜRÖS-KÁPTALAN 1970). Munkánkban az eddigieknél teljesebb áttekintést kívánunk adni a terület flórákutatójának történetéről, különös tekintettel az elmúlt 60 évre.

Az első erdélyi és egyben székelyföldi növénytani munkák a középkori füveskönyvek, az ún. „Herbáriumok” voltak. A Székelyföldön a 17. századból két kéziratos Herbárium ismert, a KÁJONI János-féle és a székelyudvarhelyi unitárius kollégiumé, 1682-ből.

A Székelyföld első jeles flórákutatója BENKŐ József tudós pap volt, aki 1778-ban elkészítette Erdély első flóráművét „Flora Transsylvanica” címmel. A kéziratos munka sajnos elveszett, illetve megsemmisült (ERNYEI 1932 szerint a latin nyelvű kéziratot Göttingenbe küldte kinyomtatni). Egy korábbi magyar nyelvű változata a marosvásárhelyi Teleki könyvtárba, majd a nagyenyedi könyvtárba jutott, ahol 1848-ban megsemmisült. A munka jelentőségére csak a kortársak és követők hivatkozásai alapján következtethetünk. Fennmaradt viszont BENKŐ „Transsilvania Specialis” (1778) című munkája, amely Miklósvárszék és Erdővidék flóralistáját tartalmazza. A kéziratot RÁCZ Gábor és RÁCZ Erzsébet Johanna dolgozta fel (1972). BENKŐ olyan ritkaságokat említ kéziratában, mint az *Angelica archangelica*, *Chimaphila umbellata*, *Lysimachia thyriflora*, *Marsilea quadrifolia* és *Sison amomum*. Magyarországon ő volt az első, aki a növényeket kettős névvel jelölte, és aki Linné rendszerét magyar nyelven ismertette. További fontos munkája a „Nomina Vegetabilium” címmel megjelent növényészgyűjteménye (BENKŐ 1788).

Székelyföld flórájának részletes tudományos feltárása a 19. században kezdődött. Ekkor ismerik fel a Keleti-Kárpátok és Erdély bennszülött fajainak túlnyomó részét és írják le a botanikai szempontból legértékesebb területeket. Johann Christian BAUMGARTEN segesvári főorvos erdélyi flóráműve az „Enumeratio stirpium Magno Transsylvanicae Principatu” 1816 és 1846 között jelenik meg négy kötetben (BAUMGARTEN 1816, 1846). Több száz székelyföldi növény adata mellett leírja a *Telekia speciosa* és *Gypsophila petraea* fajokat (utóbbit *Banffya petraea* néven). Elsőként közöl adatokat olyan florisztikai szempontból fontos lelőhelyekről, mint a Szent Anna-tó, Mohos-láp, Borszéki-láp, Ojtozi-szoros. Számos székelyföldi adata (pl. *Apium repens*, *Cyperus pannonicus*, *Digitalis lanata*, *Geum montanum*, *Glaux maritima*, *Herminium monorchis*, *Juncus filiformis*, *Linaria arvensis*, *Lycopodium inundatum*, *Osmunda regalis*, *Pilularia globulifera*, *Teesdalia nudicaulis*) előfordulásai kérdésesek, jó részük megerősítésre vár vagy bizonyosan kipsztult.

Az 1850-es években indult meg a nagyszebeni szász természettudományi egyesület szervezésében egy egész Erdély területére kiterjedő kutatómunka. Ferdinand SCHUR több kutatóúttal bejárta Erdély területét (DRĂGULESCU 2003), 1856-ban a Székelyföldet is (SCHUR 1859). Florisztikai adatait „Enumeratio Plantarum Transsylvanicae” című munkájában ismerteti 1866-ban (második kiadás: SCHUR 1885). Gyűjt a Csomádon, a Hargitán, Borszéken, a Görgényi-havasokban, a Nagyhagymásban (SCHUR 1858a, 1858b) és Kézdivásárhely környékén. A legtöbb bennszülött fajt SCHUR írja le a Székelyföldről, illetve Erdélyből. SCHUR megszállottan kereste az új fajokat, ezek

jelentős részének besorolása nem állta ki az idő próbáját, és a szinonímák sorát gyarapítják. SCHUR megítélése idővel sokat változott. Évtizedeken keresztül a „fajfaragók” csoportjába sorolták, de számos tévedése ellenére ma Erdély és Székelyföld egyik legjelentősebb floristájaként tartjuk számon. Az általa leírt – a Székelyföldön is előforduló – endemikus fajok például az *Alyssum transsilvanicum*, *Carex transsilvanica*, *Centaurea pinnatifida*, *Cerastium transsilvanicum*, *Dianthus spiculifolius*, *Dianthus tenuifolius*, *Onosma pseudarenaria*, *Sesleria heufleriana*, *Salvia transsilvanica*, *Scrophularia heterophylla* subsp. *laciniata*. Megerősítésre váró adatai a Székelyföldről a *Carex chordorhiza*, *Eriophorum scheuchzeri*, *Groenlandia densa*, *Juncus trifidus*, *Liparis loeselii*, *Loiseleuria procumbens*, *Medicago rigidula*, *Osmunda regalis* előfordulásai.

Michael FUSS nagyszzebeni szász botanikus célja BAUMGARTEN munkáját folytatva Erdély flórájának felkutatása és széles körben való megismertetése volt. FUSS óvatos és konzervatív szemlélete éles ellentétben állt Schuréval. A fajösszevonások híve volt, idegenkedett az újításoktól. Viszont ő írta le az erdélyi flóra egyik gyöngyszemét, a *Hepatica transsilvanica*-t. „Flora Transsilvania Excursoria” című munkájában (FUSS 1866) foglalja össze kortársai (Karl Justus ANDRÄ, Martin EMERICH, Friedrich Franz FRONIUS, Michael SALZER, SZABÓ György) erdélyi és székelyföldi adatait is.

Testvére, Karl FUSS nagyszzebeni tanár, neves entomológus, növénygyűjtéssel is foglalkozott. Egy munkájában Borszék környéki gyűjtéséről számol be (FUSS 1853).

Franz FRONIUS segesvári tanár, majd szentágotai lelkész Baumgarten nyomdokain haladva keresi fel Székelyföldet, gyűjt a Hargitán is (FRONIUS 1857, 1858a, 1858b).

JANKA Viktor a Nagyhagymás-hegységben végez gyűjtéseket (JANKA 1860, 1868a, 1868b, 1874, 1886).

HAYNALD Lajos erdélyi püspök, később kalocsai bíboros-érsek, a magyar botanika nagy mecénása, ifjúkorában gyűjtött a Székelyföld területén is. Herbáriumának adatait később BORBÁS, SIMONKAI és SOÓ publikálja (SOÓ 1940a, SZÉKELY at al. 2004).

WALZ Lajos, a Kolozsvári Egyetem Botanikus Kertjének főkertésze, a Görgényi-havasokban és Borszék környékén gyűjtött (WALZ 1879).

Jožef FREYN (1876) Marosvásárhely környéki gyűjtéseinek néhány florisztikai adatát BORBÁS ismerteti.

A székelyföldi flórákutató „hőskorszakának” zárásaként jelenik meg 1887-ben SIMONKAI Lajos erdélyi flóraműve, „Erdély edényes flórájának helyesbített foglalata” címmel (SIMONKAI 1887). SIMONKAI öt éven át járja Erdélyt, összegyűjti, kritikailag értékeli a korábbi irodalmi adatokat. A Székelyföldön viszonylag keveset gyűjt, de megfordul a Nagyhagymáson, a Csomád-hegységben és Háromszéken. Bár művével a hibás vagy kétséges adatok jelentős részét kiszűrte, Schurral szemben tanúsított elfogultsága és „növényföldrajzi elveinek kiforratlansága miatt” flóraműve mégsem tökéletes, Schur „Enumeratio”-ja továbbra is megkerülhetetlen a terület flórákutatói számára (lásd GOMBOCZ 1936). Az ő érdeme az endemikus *Astragalus roemeri* leírása a gyergyótölgyesi Vereskőről (SIMONKAI 1892), amit Julius RÖMER brassói tanár fedezett fel, aki először foglalkozott Kovászna és Kézdivásárhely flórájával (RÖMER 1895, 1897).

Ebben az időszakban még rendszeres kutatásról nem beszélhetünk, hiányoznak a részletes helyi monográfiák, ezért kiemelkedően fontos GÖNCZI Lajos székelyudvarhelyi tanár munkája (GÖNCZI 1888, 1890a, 1890b), aki megkísérli Udvarhelyszék flórájának összefoglalását.

A századfordulón BORBÁS Vince (akkor a Kolozsvári Egyetem tanára) is megfordul a Székelyföldön (BORBÁS 1879, 1886, 1888, 1897).

WAGNER János (1899, 1900) a Gyimesekben tett kirándulásának botanikai eredményeiről számol be. MÉHELY Lajos (1897) a havasi gyopár előfordulását mutatja be a Nagyhagymásban.

A Keleti-Kárpátok első részletes növényföldrajzi felosztását, növénytársulásainak általános leírását Ferdinand PAX adja „Grundzüge der Pflanzenverbreitung in den Karpathen” című művében (PAX 1898, 1908, 1919). Járt a Hargitán, a Nagyhagymás-hegységben és a gyergyótölgyesi Vereskőn, munkájával kezdődött a Székelyföld vegetációjának kutatása.

Josef BARTH hosszúaszói lelkész a Központi-Hargita (Szentegyháza környéke) flórájának részletes felsorolását közölte (BARTH 1903, 1905).

MOESZ Gusztáv brassói tanár Brassó környékén és Háromszéken botanizált. A 20. század elejének botanikai szenzációja volt a háromszéki Rétyi Nyír gazdag lápi és homoki flórájának (*Aldrovanda vesiculosa*, *Caldesia parnassifolia*, *Lysimachia thyrsoiflora*, *Sparganium minimum*) felfedezése (MOESZ 1907, 1908a, 1908b, 1910, 1911).

A 20. század elején többen tettek kirándulásokat a Székelyföldre, így JÁVORKA Sándor (1912, 1914, 1918), DEGEN Árpád (1902a, 1902b, 1912, 1917, 1922, 1927), KÜMMERLE Jenő Béla (1902, 1906), THAISZ Lajos (1903, 1905), gyűjtéseikből azonban csak keveset publikáltak. GÁYER Gyula (1906) *Aconitum*-monográfiájában közöl székelyföldi adatokat.

FEKETE Lajos és BLATTNY Tibor (1913) a magyarországi fák és cserjék elterjedését bemutató munkája számos székelyföldi adatot is tartalmaz.

BÁNYAI János (1911, 1931, 1937, 1934a, 1934b) székelyudvarhelyi geológus tanár a Hargita-hegységben kutatott. Nevéhez kötődik a hargitai lápok egyes reliktumainak (*Betula nana*, *Saxifraga hirculus*) felfedezése (NYÁRÁDY 1924). Az Erdővidék flórájának ismeretéhez BUDAI József is hozzájárult (1916).

A trianoni döntést követően román botanikusok is kutatták a Székelyföld növényzetét. Emilian TOPA (1933) a Gyergyótölgyes környéki hegyek vegetációjáról, Alexandru BORZA (1922, 1931) a Gyergyói-medence flórájáról és a gyergyótölgyesi Vereskő vegetációjáról számol be. Legjelentősebb Mihail GUȘULEAC (1932a, 1932b) későbbi bukaresti professzornak a Békási-szoros vegetációját bemutató munkája, a bennszülött *Astragalus pseudopurpureus* leírásával. Mihai és Andrei ȘERBAN (1937) a *Chimaphila umbellata*-t és *Taxus baccata*-t közli Tusnádfürdőről. Sergiu PAȘCOVSKI (1937) a Hargitából adja meg néhány faj adatát.

Az Észak-Erdély visszacsatolását követő „kicsi magyar világ” alatt intenzív botanikai kutatás zajlott Székelyföldön. Elsősorban a Soó-iskola kutatói szerveztek gyűjtőutakat a területre (Soót HARGITAI Zoltán, MÁTHÉ Imre, SZÜCS Lajos és FELFÖLDY Lajos kísérték el a gyűjtőutakra). Ezen utak anyagain kívül herbáriumi, irodalmi feldolgozások, kritikai elemzések látnak napvilágot. A munka első terméke a Magyar Flóraművek harmadik kötete: „A Székelyföld flórájának előmunkálatai” (SOÓ 1940a).

SOÓ Rezső székelyudvarhelyi születésű botanikus, a debreceni, kolozsvári és budapesti egyetem professzora, a 20. századi magyar botanika egyik legjelentősebb alakja. SOÓ (1940a) összegzi az addigi kutatási eredményeket, az addig megjelent publikációkon kívül feldolgozta DEGEN Árpád, LENGYEL Géza, MOESZ Gusztáv, LÁSZLÓ Kálmán, NYÁRÁDY Erazmus Gyula, JÁVORKA Sándor, ZÓLYOMI Bálint terepi jegyző-

könyveit és kéziratait. Saját gyűjtésein kívül ellenőrizte, és flóraművébe beépítette a Magyar Természettudományi Múzeum, a Debreceni Egyetem Növényteni Intézet gyűjteménynek, ill. DEGEN, GÖNCZI, HAYNALD, LENGYEL, THAISZ herbáriumainak székelyföldi anyagát. Később a Magyar Flóraműnek VI. kötetében (SOÓ 1943a) foglalja össze az 1940–42 közé eső időszak botanikai kutatásának eredményeit. Közli ANDRE-ÁNSZKY Gábor, FODOR Mária, GREGUSS Pál, KÁDÁR Gabriella, KÁRPÁTI Zoltán, PAP Samu, PAPP József, PÉNZES Antal, TAMÁSSY Géza adatait is. Kisebb florisztikai vizsgálatok mellett (SOÓ 1942a, 1942b, 1943b) jelentős a bennszülött *Dactylorhiza cordigera* subsp. *sicolorum* leírása (SOÓ 1930a). SOÓ a Székelyföld növénytársulásait is kutatta (SOÓ 1930b, 1930c, 1935, 1940b, 1944).

A Soó-iskola kutatói közül BALÁZS Ferenc (1939) és SZÜCS Lajos (1943) a Kárpátok bennszülött növényfajait dolgozza fel. CSAPÓ József (1942), HARGITAI Zoltán (1942a, 1942b, 1943a, 1943b, 1943c, 1944 a, 1944b) az addig alig ismert Háromszék területéről közöl adatokat. NAGY Ödön (1942) a Gyilkos-tó, PRISZTER Szaniszló (1944) a Rika-hegység, UJHELYI József (1941, 1943) a Gyergyói-havasok, UJVÁROSI Miklós (1941, 1949) a Rétyi Nyír és a Hargita, HORTOBÁGYI Tibor (1942) a Hargita területét kutatja. ZSÁK Zoltán (1941), MÁTHÉ Imre (1942), KELLER Jenő (1944) a Székelyföld különböző területeiről közölnek florisztikai adatokat. ZÓLYOMI Bálint (1943) a Mohos-lápról készít páratlanul pontos vegetációtérképet.

Soó mellett ezen időszak másik jelentős kutatója BOROS Ádám volt. Több kutatóúton keresi fel a Székelyföldet (BOROS 1942a, 1942b, 1943a, 1943b). Legjelentősebb felfedezései a *Betula × zimpelii*, *Euonymus nana* és *Peucedanum latifolium* előfordulásának kimutatása (BOROS 1941b, 1942c, 1943c). LENGYEL Gézával közösen írja le a *Hieracium telekianum*-ot a tusnádi Sólyomkőről (BOROS – LENGYEL 1942).

Az erdeifenyő (*Pinus sylvestris*) előfordulását a Háromszéki-havasokban Ioan ȘERBĂNESCU (1934) és Gheorghe PREDESCU (1939) tanulmányozta.

A háború utáni időszak legjelentősebb romániai magyar botanikusa NYÁRÁDY Erazmus Gyula volt. Terepi kutatásai mellett rendbeszedte és gondozta a nemzetközi szinten is jelentős kolozsvári herbáriumot. Vezetője volt a Románia flóráját feldolgozó munkaközösségnek, társszerkesztője, jelentős részben szerzője és lektora a „Flora R. P. România” (SĂVULESCU 1952–1976) c. flóraműnek. Életrajzát és munkásságát VÁCZI Kálmán és BARTHA Sándor (1988) ismerteti. Értékes a székelyföldi lápok bemutatásának munkája (NYÁRÁDY 1929a), marosvásárhelyi flórája (NYÁRÁDY 1914) és a székelyföldi flórákutató bibliográfiája (NYÁRÁDY 1929b). Ezen kívül több közleményben számolt be a Székelyföldet is érintő adatairól (NYÁRÁDY 1924, 1926, 1929c, 1929d, 1930, 1933a, 1933b, 1937, 1942a, 1942b, 1942c, 1943, 1944, 1950, 1951). Egyik legszebb felfedezése az *Achillea impatiens* és *A. × girgioensis* kimutatása a Gyergyói-medencéből (NYÁRÁDY 1928).

Ezen időszakban kiemelkedő CSÜRÖS Istvánnak, a kolozsvári egyetem professzorának iskolateremtő munkája. A jelenlegi erdélyi botanikusok zöme, legyen román vagy magyar nemzetiségű, közvetlenül vagy közvetve Csűrös-tanítvány. Alexandru BORZA-t követve elterjeszti a Braun-Blanquet fitocönológiai iskola módszereit, követi Ellenberg és Zólyomi ökológiai indikációs kutatásait. Hatására Székelyföldön is sokasodnak a flóra- és vegetációkutatások. A publikációk jelentős része a kolozsvári Botanikus Kert és a Babeş-Bolyai Tudományegyetem (Contribuții Botanice, Studia Universitatis Babeş-Bolyai – Seria Biologia), a bukaresti Akadémia (Ocrotirea Naturii și a

Mediului Înconjurător), valamint a kolozsvári és sepsiszentgyörgyi múzeumok kiadványaiban (Múzeumi Füzetek, Csíki Székely Múzeum Évkönyve, Aluta) jelenik meg. Csűrös utódja GERGELY János volt, akinek saját és tanítványaival együtt végzett munkássága Székelyföldön számottevő. Csűrös és Gergely hirtelen halálát követően az utóbbi évekig megszűnt a magyar kutatóbotanikus képzés Kolozsváron.

A Nagyhagymás-hegységben, a Gyilkos-tó környékén Constantin DOBRESCU és Vasile GHENCIU (DOBRESCU – GHENCIU 1970, 1971, 1974), ill. GYÖRGY Antal és társai (GYÖRGY et al. 1985), a Munticelu-(Sugó-)szoros környékén Climent HOREANU (1979) végeztek vizsgálatokat. Emilian CRISTEA és Gabor NICOLAE (1981) a Békás-szoros *Taxus baccata* populációját mérték fel. PÁLFALVI Pál (1998) az *Astragalus roemerii* új előfordulását mutatja ki a Nagyhagymásból. Dumitru MITITELU jászvásári professzor szakmai vezetése alatt Nicoleta NECHITA összegzi a Nagyhagymásról összegyűlt ismereteket (MITITELU – NECHITA 1993, NECHITA – MITITELU 1996, NECHITA 1998, 2000, 2003). A Gyimesekben PÁLFALVI (1995, 2003) végzett alapvető florisztikai és etnobotanikai vizsgálatokat.

A Csíki-havasokban Marin ANDREI (1963) a Festucetum amethystinae társulást tanulmányozta. CSÜRÖS et al. (1980) több növénytársulás ökológiájáról közöl innen adatokat. CSÜRÖS és Ion RESMERITĂ (1960) a vöröscsenkeszes és szőrfüves, CSÜRÖS et al. (1985) a sédbúzás gyepek erdélyi állományainak társulástani vizsgálatáról számol be (a Gyimesekben, Kászonban és az Úzvölgyében is készültek felvételek). Daniela EPURAN (2001) a Tatros-völgyének flóráját és vegetációját vizsgálta.

A Nemere-hegységben eredő Veresvíz- és a Lassúág-patakok tőzeglápjait ȘTEFU-REAC és munkatársai (1982, 1986), KATÓ Zoltán (1998, 2000), RUPRECHT Eszter és SZABÓ Anna (1999) és ISTVÁN Tünde (2004, 2005) kutatták részletesen. Ugyanitt Gheorghe COLDEA és KOVÁCS András (1969) is készített társulástani felvételeket, CSÜRÖS István (1973) pedig Kászonból közöl növényföldrajzi adatokat. A Nemere-hegység flóráját és vegetációját Dumitru MITITELU, Nicolae BARABAS és Victoria BARABAS (BARABAS 1982, MITITELU – BARABAS 1994) tanulmányozták.

A Borszéki-medence lágpját Emil POP (1931, 1958) mutatja be. A székelyföldi lágok részletes leírását és florisztikai jellemzését úttörő munkáiban és a romániai lágokról írt monográfiájában (POP 1928, 1938, 1954, 1955, 1956a, 1960, 1962) találjuk meg.

A 70-es évek elején sor kerül a Gyergyói-medence eutróf lágjainak elemzésére. A kolozsvári Flavia RAȚIU (GERGELY János irányításával) leírja a lágok növényzetét (BORZA – RAȚIU 1970, RAȚIU 1968, 1971a, 1971b, 1972, 1973, 1974, 1979, 1981a, RAȚIU – GERGELY 1971, GERGELY – RAȚIU 1974), és védelmük fontosságára is felhívja a figyelmet (RAȚIU – GERGELY 1974). A gyergyóremeti lágban a *Betula humilis* előfordulások társulástani viszonyait vizsgálja, Alexandru BORZA irányítása alatt (BORZA – RAȚIU 1974). GERGELY Csilla (2003a, 2003b) a borzonti lág tájtörténeti vizsgálatának eredményeit és az *Achillea impatiens* helyzetét mutatja be. A Vaslábi-lág vegetációját MARGÓCZI Katalin és munkatársai (2000) vizsgálták.

A Gyergyószárhegy melletti Szármány-hegyről SRAMKÓ Gábor és HÜVÖS-RÉCSI Annamária (2004) jelzik a *Seseli hippomarathrum*-ot. Az előfordulásról később DANCIU et al. (2005) is beszámolt. Cristian MALOȘ (1963) Marosfő flórájához és vegetációjához közöl adatokat.

1968-ban lát napvilágot a Csíki-medence és környéke flórájának jegyzéke és növényzetének összefoglaló leírása (RÁCZ 1968). Ezt követően GERGELY – RAȚIU

(1973), RAȚIU (1980) és RAȚIU – GERGELY (1974, 1975b, 1981) tanulmányozták a Csíki-medence lágjait. RAȚIU – GERGELY (1975a), GERGELY et al. (1988) és VASS – KOLUMBÁN (1998) a 70-es évek lecsapolásainak hatásait mutatják be e terület lágjaira. RAȚIU (1980) Hargita megye védett természeti értékeit ismerteti. Viorel SORAN és társai (1957), ill. Lucia LUNGU (1983) az *Euonymus nana* elterjedését ismertetik a Gyergyói- és a Csíki-medence lágjain. A *Sesleria uliginosa* (KOVÁCS et al. 1979) és a *Schoenus ferrugineus* (GROZA – GERGELY 1988) felfedezése az Alcsíki-medencében igazi növénytani szenzáció volt. Figyelemre méltó KRISTÓ András (1958) csíkszeredai geológus cikke a csíkszentkirályi Borsáros lág ritka és védett növényeinek elterjedéséről. A lág vegetációjáról később COLDEA – PLĂMADĂ (1977) és MITITELU – SÁNTHA-ELEKES (1984) is közöltek adatokat. Báluță DIACONEASA (1957) Csíkmindszent határában megtalálta a *Drosera anglica*-t. MIKLÓSSY V. Vilmos (1980) mutatta ki a Csíki-medencében korábban nem jelzett *Cypripedium calceolus*-t. KERÉKES Szilárd (2003) a Csíki-medence több minerogén lágjaira ad természetvédelmi kezelési javaslatokat. A Csíkszereda szomszédságában elterülő Zsögödfürdői-rét növénytani leírását és természetvédelmi kezelési tervét TÖKE Árpád (2004) szakdolgozatában találjuk meg. RUSSU Tibor (1998, 2001, 2006) a Csíki-medence erdeinek kialakulásával valamint az erdőszegélyeinek és erdők összehasonlító vizsgálatával foglalkozott. DEMETER László és társai (2005) a Csíki-medence teraszain található kis kiterjedésű elláposodott tavak flóráját és vegetációját ismerteti. A medence tájtörténetével JÁNOSI Kincső (2004) foglalkozott. A *Daphne cneorum* tömeges megjelenéséről híres csíkszentdomokosi dolomitkibúvás (Garados-domb) növényzetét BÁLINT Laura (2004) dolgozta fel. Érdekes, de helyenként pontatlan a csíkszentdomokos határához tartozó helyek (a Nagyhagymás mellett még Gréces, Várbükke, Garados, Eperjes) védett növényeinek térképe (BALÁZS 1999). A Somlyó flóráját és vegetációját VITOS Zsófia (1989) ismerteti dolgozatában. Az Olt és a Maros völgyének növényzetéről Constantin DRĂGULESCU (1995, 1999) számol be.

A Görgényi-havasok növénytani kutatása elég hiányos, Gheorghe COLDEA és WAGNER István (1997) végeztek itt cönológiai vizsgálatokat. A hegység területére vonatkozó többi publikáció a Székelyföld határain kívülre esik.

A Madarasi-Hargita lágjaiban 1970 után készülnek el az első cönológiai felvételek (COLDEA – PLĂMADĂ 1970, COLDEA 1973, COLDEA et al. 1997). A közelből, a Jóborvíz-patak lágjáról POKORNY László (2005) ad leírást. SZALAI István (1948) a csíkszentimrei Búdösfürdő lágjából közöl adatokat. A híres Hargitaliget-lág természetvédelmi értékeit RAȚIU (1992) foglalja össze, a Lucs-lágban COLDEA – PLĂMADĂ (1989) készítettek társulástani felvételeket. A lövetei Nárciszmező és a Hargitaliget-lág florisztikai és cönológiai leírását ELEKES Erzsébet (in MITITELU – ELEKES 1989) készítette el. VAJDA Márta (2004) Kirulyfürdő környékén végez társulástani vizsgálatokat. GÁL László (2004) a Hargita keleti oldalán fekvő Bányapatak-völgyére és annak mineralogén lágjára hívja fel a figyelmet. RAȚIU (1981b) a *Carex pauciflora* előfordulásáról számol be a Hargitából. Evdochia PUȘCARU-SOROCEANU és társai (PUȘCARU-SOROCEANU et al. 1960) a Középső- és Északi-Hargita, valamint a Felcsíki-medence gyepjeit térképezték fel.

A Csomád-hegycsoportban található Mohos-tőzeglágban COLDEA – PLĂMADĂ (1989) készítettek néhány fitocönológiai felvételt. Később a lág állapotváltozásával is foglalkoztak (FERENCZ 1996). Ugyancsak a Dél-Hargitában található az Uzonkafürdői-

láp, a *Drosera anglica* lelőhelye, ahol POP (1956b) és DIACONEASA (1957) botanizáltak, majd Marius DANCIU (1972b) készített társulástani felvételeket. A *Drosera anglica* romániai elterjedését RAȚIU (1977) foglalja össze. A Torjai-hegység Buffogó tőzeglápjának flóráját és vegetációját GERGELY et al. (1989) ismertetik.

A Háromszéki-havasok növénytani feldolgozottsága szegényes. A híres Komandói-láp növényzetét DANCIU – KOVÁCS (1979) munkájából ismerjük. Az Ojtozisoros növényvilágát KOVÁCS András tanulmányozta (1968, 1971). A Háromszéki-medencében Kézdivásárhely környékének növényzetéről ugyanő közölt több publikációt (KOVÁCS 1962, 1964, 1965a, 1965b, 1966, 1968, 1969, 1972).

A Bodoki-hegység flóráját és vegetációját KOVÁCS Sándor sepsiszentgyörgyi múzeológus kutatta (KOVÁCS 1978, 1979, 1981). Ő írja meg a homoki vegetációja miatt Erdélyben egyedülálló Rétyi Nyír monográfiáját (KOVÁCS 1969) is. Gavril NEGREAN (1968) a *Pulsatilla flavescens* előfordulását közli a Rétyi Nyírből. Sepsiszentgyörgy környékének gyakoribb gyógynövényeit Aurelia GUȚIU (1983) ismerteti.

A Baróti-hegység flóráját és vegetációját DANCIU (1972a, 1973b, 1974a, 1974b) tanulmányozta. Felhívja a figyelmet a hegység déli részén található Csókás-domb sztyepp jellegű növényzetére (DANCIU 1970), amely ma természetvédelmi terület (KOVÁCS 1984).

A Persány-hegység flóráját Pantelimon ULARU (1969, 1972a, 1972b, 1973, 1976, 1979) tanulmányozta. A hegység északi részén található Vargyas-szoros mészkősziklának növényzetét PAP Sámuel székelykeresztúri botanikus kutatta részletesebben, ő fedezte fel a *Taraxacum hoppeanum*-ot is CSÜRÖS Istvánnal közösen (CSÜRÖS – PAP 1958). Később KOVÁCS Sándor foglalja össze a területről irodalmi és saját flórakutatásainak eredményeit (KOVÁCS 1983), majd Dan MUNTEANU és társai (1987) ismerteti a szoros flóráját. A szoros növénytársulásait GYARMATI Andrea (1995) tanulmányozta.

Székelyudvarhely környékének flóráját elsősorban PÁLL István munkáiból ismerjük (PÁLL 1960, 1964a, 1964b, 1965a, 1965b, 1969). A város közelében található Szarkakő növényzetét és florisztikai különlegességeit GODRA Hajnalka (1999) írta le, PÁLFALVI szakmai irányításával. Zoe BUZ a Görgény–Hargitai-fennsík növénytársulásaival foglalkozik, különös tekintettel a lápokra (BUZ 1986, 1991, 1995, POP – BUZ 1994, 1995a, 1995b). A Korond határában elterülő Fenyőkúti-láp többek között a *Calla palustris* jelenléte miatt értékes (BUZ 1996b). JAKAB Gusztáv és PÁLFALVI Pál (2006) mutatják ki a Korond határában található Kalonda-tetőről a *Gagea spathacea*-t. PÁLFALVI (2005) erről, mint saját felfedezésről számol be, ugyanő (PÁLFALVI 2006) a parlagfű székelyföldi terjedését is ismerteti.

A Küküllőmenti-dombságot többen kutatták, az Erdélyi-Mezőség néhány kontinentális fajának benyomulását jelezve az itteni xeromezofil gyepekbe (CSÜRÖS – NIEDERMAIER 1966, KOVÁCS 1985, 2003). KOVÁCS J. Attila (1973, 1974) kutatta a Sükői-Rez növényzetét és növényföldrajzi kapcsolatait, ismertette a Hargita-hegység flóráját és vegetációját (KOVÁCS 1979), elkészítette a Székelyföld növényzetének szüntaxonómiai áttekintését (KOVÁCS 2004). GUB Jenő (1996) a Sóvidék gyógynövényeit ismertette.

Az alig kutatott Nyárárdmente vegetációját Șuteu ȘTEFAN (1975, 1979) vizsgálta, Balavásár környékének flóráját FÜLÖP ERZSÉBET (1977) elemzi szakdolgozatában.

Hargita és Kovászna megye növényzetére vonatkozó összefoglaló munkákat RÁCZ Gábor és FÜZI János, a marosvásárhelyi Orvos- és Gyógyszerészeti Intézet botanikusai irányították (RÁCZ 1968, RÁCZ – FÜZI 1973). CSEDŐ Károly (1980) Hargita megye

gyógy- és fűszernövényeit ismertető munkájában bemutatja a megye védett területeit és növényeit is.

A Székelyföld mohafiórája gyengén feltárt. Az első adatokat BAUMGARTEN (1846) munkájában találjuk. Néhány székelyföldi mohaadatot tartalmaznak Michael FUSS (1865, 1878), DEMETER Károly (1884, 1888) és HAZSLINSZKY Frigyes (1885) munkái. A századfordulót követően intenzívebbé váltak a mohafiórisztikai vizsgálatok, elsősorban PÉTERFI Márton (1900, 1904, 1906), Franz MATOUSCHEK (1903a, 1903b, 1905), GYÖRFFY István (1904, 1909, 1911, 1924, 1943), Josef BARTH (1905), DEGEN ÁRPÁD (1930), SCHIFFNER Viktor (1914) és WOLCSÁNSZKY János (1905) munkáinak köszönhetően. A térség moháira vonatkozó korabeli forrásokat SZEPESFALVI János (1929) összegezte. BOROS Ádám legtöbb publikációjában találunk moha adatokat is. Egyik legjelentősebb felfedezése a *Paludella squarrosa* kimutatása volt a Hargitaligetből (BOROS 1941a). NYÁRÁDY gyűjtéséből mutatja ki a ritka *Meesia hexasticha*-t a csík-szentkirályi Borsáros-lápból (BOROS 1943d), amely azóta eltűnt a területről. Székelyföldi gyűjtéseiből több más munkájában is találunk adatokat (BOROS 1951, BOROS – VAJDA 1967, 1969).

PÁLL István (1963) a Nagy-Küküllő völgyéből közöl mohafiórisztikai adatokat, és 106 mohafajt sorol fel a Hargita-hegységből (PÁLL 1961). Victoria BARABAS a Nemere-hegység mohafióráját ismerteti (MIHAI – BARABAŞ 1977, BARABAŞ 1982, 1995). Constantin BÂRCĂ és Gheorghe MIHAI (1963) a Nagybagyos mohafiórájához közöl adatokat, Lucia LUNGU és Flavia RAŢIU (1975) a Gyergyói-medence lágjainak mohafióráját ismerteti.

PÓCS Tamás (PÓCS et al. 1957, PÓCS 1958) mohafiórisztikai munkáiban sok székelyföldi adatot találunk. A Vargyas-szoros mohafióráját GYARMATI Andrea (2000) kutatta. JAKAB (2000) a ritka *Cephalongiella massalongi* májmohát közli a Hargita-hegységből. Újabban BÁLINT Laura és ORBÁN Sándor végez mohafiórisztikai vizsgálatokat (BÁLINT – ORBÁN 2002a, 2002b, BÁLINT 2002, 2003; a *Cephalongiella integririma* és *Dicranella staphylina* újak Románia flórájára). A Hargita mohafiórájának kutatásáról BÁLINT – ORBÁN (2003) ad összefoglalást. BÁLINT – ORBÁN (2006) Boros Ádám naplóját feldolgozva közöl adatokat a Hargita-hegységből és a Nagybagyosból.

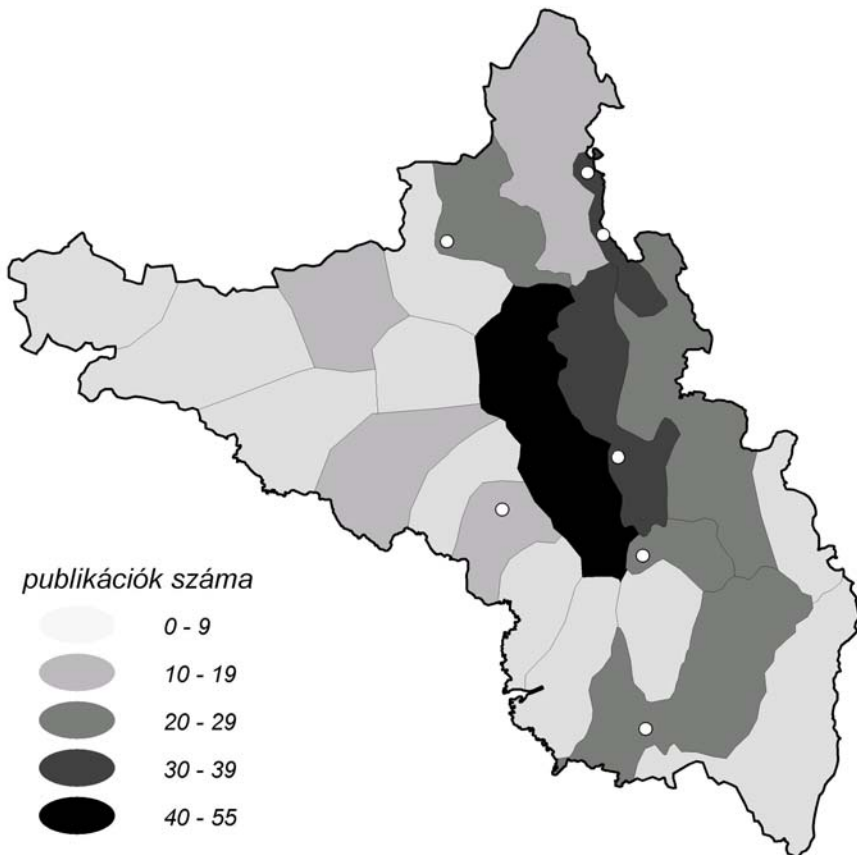
PLAMĂDĂ (1998) monográfiájának első kötetében elsősorban a tőzegmohák székelyföldi adatait találhatjuk meg. COLDEA, KOVÁCS, POP és ŞTEFUREAC publikációiban is találunk néhány, a mohaadatot, de ezek ismertetésétől eltekintünk.

Az első negyzedidőszaki flóra- és vegetációtörténeti elemzéseket Franz PETER-SCHILKA (1928, Mohos-lág), Emil POP (in POP – CIOBANU 1957, POP – DIACONEASA 1967), SZALAI István (1943, Búdösfördői-lág, Lucslág), Zoe BUZ (1986, Fenyökúti-lág; 1996a, 1996b, 2000, Korond) végezték a területen. Zavartalan magmintavételből származó, sorozatot alkotó radiokarbon mérésekkel datált paleoökológiai vizsgálatokat Ioan TANTAU és társai (2003, Mohos-lág), valamint MAGYARI Enikő és társai (2005a, 2005b, 2006, Szent Anna-tó) végeztek. Flórisztikai szempontból fontos, hogy pollen és makrofossziliák alapján sikerült megerősíteni néhány tőrlendőnek ítélt (BOROS 1943b), vagy megkérdőjelezett faj (SCHUR 1858a, *Betula humilis*, *Phragmites communis*, *Nuphar lutea*) egykori jelenlétét a Szent Anna-tó mellett.

A Székelyföld flórakutatásának összegzése

A terület flórakutatásának elmúlt 300 évén végigtekintve láthatjuk, hogy a régió közép-európai viszonylatban viszonylag jól kutatott. A terület legjelentősebb flórakutatói (időrendben) Johann Christian BAUMGARTEN, Ferdinand SCHUR, Michael FUSS, SIMONKAI Lajos, MOESZ Gusztáv, SOÓ Rezső, BOROS Ádám, NYÁRÁDY Erazmus Gyula, Flavia RAȚIU, Emil POP, Dumitru MITITELU, KOVÁCS András és KOVÁCS Sándor. Rajtuk kívül mintegy 150 kutató végzett kisebb-nagyobb flóra- és vegetáció-kutatást. A megjelent publikációk száma 350 körüli.

A kutatások területi eloszlása koránsem egyenletes. A 2. ábrán a Székelyföld egyes tájegységeire lebontva szemléltetjük azon publikációk számát, amelyekben adat található az adott tájegységre (egy publikáció több helyre is kerülhetett). Az olyan összefoglaló munkákat, amelyek új adatot nem tartalmaztak, nem vettük figyelembe. A térképen összevonva kezeltük a Csíki-havasokat a Gyimesekkel és a Kászonokkal, valamint a Csomádot a Torjai-hegységgel.

2. ábra. A Székelyföld tájegységeinek botanikai kutatottsága (○ – intenzíven kutatott területek)
Fig. 2. Number of publications from regions of Szeklerland (○ – locations with many publications)

A térképen jól látszik, hogy a Hargita-hegység kutatottsága kimagasló, azt csak a Csíki-medence és a Nagybagmós közelíti meg. A Székelyföld nyugati és déli fele botanikai szempontból kevésbé ismert, alig jelent meg publikáció az Erdővidékről, a Baróti-hegységről, a Bodoki- és Háromszéki-havasokról, a Nyárádmentéről és a Székely-Mezőségről. Más tájegységekben csak látszólag jobb a helyzet, mert a legtöbb publikáció egyes intenzíven kutatott lokalitáshoz kötődik (így Persány-hegység: Vargyas-szoros, Háromszéki-medence: Rétyi Nyír, Csomád-hegység: Mohos-láp és Szent Anna-tó).

A flórákutatóknak a jövőben különös hangsúlyt kell fektetniük a nyugati, „mezőségi jellegű” tájegységek lefedésére. A Székelyföld flórájával foglalkozó cikksorozatunk második részében több szép növényelőfordulást is bemutatunk Székelyföld nyugati dombvidékeiről (JAKAB et al. 2007).

Köszönetnyilvánítás

Ezúton szeretnénk köszönetünket kifejezni PAPP Gábornak, OKOS-RIGÓ Ilonának és LUKÁCS Balázs Andrásnak az irodalom kiegészítésében nyújtott segítségükért. Különös köszönettel tartozunk a lektoroknak (HÖHN Mária, SRAMKÓ Gábor) és a szerkesztőnek (KIRÁLY Gergely) a kézirat gondos javításáért és hasznos javaslataikért.

Irodalom

- ANDREI, M. (1963): Asociația de *Festuca amethystina* din Munții Ciucului. – Comun. Acad. R. P. R. **13**(6): 541–550.
- BALÁZS F. (1939): A Kárpátok endemikus növényei. – Acta Geobot. Hung. **2**(1–2): 3–61.
- BALÁZS L. (ed.) (1999): Csíkszentdomokos monográfiája. – Márton Áron Humanitárius Egyesület Csíkszentdomokosért, Hargita Kiadó Hivatal.
- BÁLINT L. (2002): A Dél-Hargita hegység mohafiórája. – Mscr., Szakdolgozat, Debreceni Egyetem, Növénytan Tanszék, Debrecen.
- BÁLINT L. (2003): Egy eddig ismeretlen ombrogén láp felfedezése a Hargitában. – Mscr., KURZIA Kutatócsoport, Csíkszereda, 4 pp.
- BÁLINT L. (2004): Garados-domb növényzete és dolomit gyepeinek cönológiai és ökológiai vizsgálata. – Csíki Székely Múz. Évk. („2004”), pp. 367–378.
- BÁLINT L. – ORBÁN S. (2002a): Két új faj Románia mohafiórájában. – Acta Paedagog. Agriensis **23**: 37–39.
- BÁLINT L. – ORBÁN S. (2002b): Új adatok a Hargita-hegység (Románia) mohafiórájához. – Fol. Hist.-Nat. Mus. Matraensis **26**: 59–65
- BÁLINT L. – ORBÁN S. (2003): Bryofloristical research of Harghita Mountains. – Contib. Bot. **38**(1): 13–18.
- BÁLINT L. – ORBÁN S. (2006): A Hargita-hegység, a Csíki-havasok és a Nagybagmós bryoflorisztikai kutatásának áttekintése. – Csíki Székely Múz. Évk. („2006”), pp. 465–476.
- BÁNYAI J. (1911): A *Thladiantha dubia* BGE. hazai előfordulása. – Bot. Közlem. **10**: 186–187.

- BÁNYAI J. (1931): Ramocsavirág. – Székelység. A Székelyföldet és népét ismertető havi folyóirat **1**(1): 13.
- BÁNYAI J. (1934a): Új növényi ritkaságunk. – Székelység. A Székelyföldet és népét ismertető havi folyóirat **4**(9–10): 78.
- BÁNYAI J. (1934b): Lucs-tó mejjéke Ciucban. – Székelység. A Székelyföldet és népét ismertető havi folyóirat **4**(11–12): 92.
- BÁNYAI J. (1937): A hadigyom a Székelyföldön. *Bruckenthalia* a Hargitán. – Bot. Közlem. **34**: 231.
- BARABAŞ, V. (1982): Conspcctul asociaţiilor vegetale din Munţii Nemira, cu indicarea briocenzelor şi a unor asociaţii principale. – Stud. Com. Muz. Şt. Nat. Bacău („1979–1980”), pp. 53–82.
- BARABAŞ, V. (1995): Conspcctul Briofitelor din Munţii Nemirei. – Aluta (Sepsiszentgyörgy) **19**: 47–56.
- BĂRCĂ, C. – MIHAI, GH. (1963): Contribuţii la cunoaşterea brioflorei din Munţii Hăghi-
maş şi Suhard. – Ann. Şti. Univ. Iaşi, Biol. **9**(1): 127–130.
- BARTH, J. (1903): A Hargita-hegység s szomszédságának flórája I. – Magy. Bot. Lapok **2**: 318–332.
- BARTH, J. (1905): A Hargita-hegység s szomszédságának flórája II. – Magy. Bot. Lapok **4**: 8–18.
- BAUMGARTEN, J. C. G. (1816): Enumeratio stirpium magno Transsilvaniae principatu praepremis indigenarum, in usum nostratum botaniphilorum **1–3**. – Libraria Camesiana, Vindobonae, XXVIII + 427, X + 392, XVI + 355 pp.
- BAUMGARTEN, J. C. G. (1846): Enumeratio stirpium magno Transsilvaniae principatu praepremis indigenarum, in usum nostratum botaniphilorum **4**. – M. Fuss, Cibinii, IV + 236 pp.
- BENKŐ J. (1778): Transsilvania Specialis. Erdély földje és népe **1–2**. Fordította, bevezető tanulmányokkal és jegyzetekkel közzéteszi Szabó György, 1999. – Kriterion Könyvkiadó, Bukarest – Kolozsvár, 244 pp.
- BENKŐ J. (1788): Nomina Vegetabilium. – Magyar Könyvház, Pozsony.
- BORBÁS V. (1879): Über einige Epilobien. – Öst. Bot. Zeitschr. **29**: 182.
- BORBÁS V. (1886): Erdély flórájának kis pótléka. – Magy. Növényt. Lapok **10**: 113–118.
- BORBÁS V. (1888): *Cynoglossum paucisetum*. – Öst. Bot. Zeitschr. **38**: 44.
- BORBÁS V. (1897): A havasi hófehérke és a *Cerastium tomentosum* a Nagy-Hagymásról. – Természettud. Közl. **29**: 157.
- BOROS Á. (1941a): A *Paludella squarrosa* Erdélyben. – Bot. Közlem. **38**: 363–366.
- BOROS Á. (1941b): A *Betula humilis* × *pendula* Erdély flórájában. – Bot. Közlem. **38**: 375–379.
- BOROS Á. (1942a): Adatok a Székelyföld flórájának ismeretéhez. – Scripta Bot. Mus. Transsilv. **1**: 17–21.
- BOROS Á. (1942b): Adatok a Székelyföld flórájának ismeretéhez II. – Scripta Bot. Mus. Transsilv. **1**: 144–147.
- BOROS Á. (1942c): Az *Euonymus nana* Magyarország flórájában. – Math. Term.tud. Ért. **61**: 736–743.
- BOROS Á. (1943a): Adatok a Székelyföld flórájának ismeretéhez III. – Scripta Bot. Mus. Transsilv. **2**: 150–155.

- BOROS Á. (1943b): Kokojszás vagy Mohos-tó és a Szent-Anna tó lápja. – Debreceni Szemle **17**: 113–115.
- BOROS Á. (1943c): A törpe kecskerágó, Magyarország új cserjéje. – Természettud. Közl. Pótf. **230**: 102–103.
- BOROS Á. (1943d): A *Meesia hexasticha* a Székelyföldön. – Scripta Bot. Mus. Transsilv. **2**: 122–123.
- BOROS Á. (1944): A belsősomogyi homokterület mása a Székelyföldön. – Dunántúli Szemle, **11**(3–4): 139–144.
- BOROS Á. (1951): Bryologische Beiträge zur Kenntnis der Flora von Ungarn und der Karpaten. – Acta Biol. Acad. Sci. Hung. **2**: 369–409.
- BOROS Á. – LENGYEL G. (1942): *Hieracium telekianum* n. sp. – Scripta Bot. Mus. Transsilv. **1**: 8–13.
- BOROS Á. – VAJDA L. (1967): Bryologische Beiträge zur Kenntnis der Flora Transsilvaniens. – Rev. Bryol. et Lichenol. **35**(1–4): 216–253.
- BOROS Á. – VAJDA L. (1969): Bryoflora Carpathorum Septentrionali Orientalorum. – Rev. Bryol. et Lichenol. **36**(3–4): 397–450.
- BORZA, A. (1922): *Spiraea salicifolia* L. o plantă indigenă. – Bul. Inform. Grăd. Bot. Univ. Cluj **2**: 86–87.
- BORZA, A. (1931): Die Vegetation der „Pietrele Roșii” bei Tulgheș. In: BORZA, A. (ed.): Guide de la sixième Excursion Phytogeogr. Internat. Roumanie. – Kolozsvári Botanikus Kert, Kolozsvár, pp. 157–160.
- BORZA, A. – RAȚIU F. (1970): Molinietele din Bazinul Giurgeului. – Contr. Bot. **10**: 111–122.
- BORZA, A. – RAȚIU, F. (1974): Zönosen mit *Betula humilis* SCHRANK. – Acta Bot. Hort. Buc. („1974”), pp. 289–293.
- BUDAI J. (1916): Néhány adat a hazai flórához. – Magy. Bot. Lapok **15**: 260.
- BUZ, Z. (1986): Semnificația fitogeografică și fitoistică a complexului mlăștinos de la Fântâna Brazilor (Jud. Harghita). – Ocrot. Nat. Med. Înconj. **30**(1): 42–47.
- BUZ, Z. (1991): Caracterizarea generală a florei regiunii Sovata – Praid – Dealu (județele Mureș și Harghita, România). – Stud. Univ. Babeș-Bolyai, Ser. Biol. **36**(1): 3–8.
- BUZ, Z. (1995): Paraul Noroios – a new identified bog in the area of the village of Fantâna Brazilor-Corund, Harghita District. – Contr. Bot. **33**: 51–56.
- BUZ, Z. (1996a): Palynological analysis of the Paraul Cald Bog, Corund – Harghita County. – Contr. Bot. **33**: 39–44.
- BUZ, Z. (1996b): Palynological analysis of the Fantana Brazilor Bog, Corund – Harghita County. – Contr. Bot. **33**: 45–49.
- BUZ, Z. (2000): Aspects of the present and postglacial flora and vegetation of the Paraul Alb Marsh (Harghita County). – Contr. Bot. **35**: 23–28.
- CIOCÂRLAN, V. (2000): Flora ilustrată a României. – Editura Ceres, București, 1138 pp.
- COLDEA, GH. (1973): Contribuții la studiul clasei Schzeucherio – Caricetea fuscae NORDH. 1936 din România II. – Hidrobiologia **14**: 161–175.
- COLDEA, GH. – KOVÁCS A. (1969): Cercetări fitocenologice în Munții Nemirei. – St. și Cerc. Biol. Ser. Bot. **21**(2): 95–104.
- COLDEA, GH. – PLĂMADĂ, E. (1970): Contribuții la studiul clasei Schzeucherio – Caricetea fuscae NORDH. 1936 din România I. – Hidrobiologia **11**: 105–116.

- COLDEA, GH. – PLĂMADĂ, E. (1977): Contribuții la studiul Cl. Scheuchzerio – Caricetea fuscae în România IV. – *Contr. Bot.* **17**: 69–78.
- COLDEA GH. – PLĂMADĂ, E. (1989): Vegetația mlaștinilor oligotrofe din Carpații Românești (Cl. Oxycocco – Sphagnetea BR.-BL. et TX. 1943). – *Contr. Bot.* **29**: 37–43.
- COLDEA, GH. – PLĂMADĂ, E. – WAGNER, I. (1997): Contribuții la studiul vegetației României (II). – *Marisia (Tg. Mureș)* **25**: 83–100.
- COLDEA, GH. – WAGNER, I. (1997): Pflanzensoziologische Untersuchungen im Gurghiu-Gebirge (Ostkarpaten). – *Verh. zool.-bot. Ges. Öst.* **134**: 357–372.
- CRISTEA, E. – NICOLAE, G. (1981): Stațiunea naturală de tisă (*Taxus baccata* L.) de pe peretele pintenilor din Cheile Bicazului. – *Ocrot. Nat. Med. Înconj.* **25**(1): 105–107.
- CSAPÓ J. (1942): Adatok a Székelyföld, különösen Kézdivásárhely környéke flórájához. – *Scripta Bot. Mus. Transsilv.* **1**: 113–115.
- CSEDŐ K. (1980): Hargita megye gyógy- és fűszernövényei. – Marosvásárhely (s. n.), 711 pp.
- CSÜRÖS I. (1973): Geobotanische Forschungen in Casin(Kászon)-Becken (Ostkarpaten). – *Acta Bot. Hung.* **19**: 55–71.
- CSÜRÖS I. – CSÜRÖS-KÁPTALAN M. – PÁLFALVI P. (1980): A Csiki-havasok néhány növénytársulásának ökológiai jellemzése. – *Acta Hargitensia* **1**: 417–432.
- CSÜRÖS I. – GERGELY I. – CSÜRÖS-KÁPTALAN M. (1985): Studii fitocenologice asupra pajistilor de *Deschampsia caespitosa* (L.) P. BEAUV. din RSR. – *Contr. Bot.* **25**: 142–157.
- CSÜRÖS I. – NIEDERMAIER, K. (1966): Phytozönologische Untersuchungen über die *Chrysopogon*-Gesellschaften des Tîrnava-Hochlandes (R. S. Rumänien). – *Vegetatio* **13**: 302–318.
- CSÜRÖS I. – PAP S. (1958): Date asupra răspândirii în Transilvania a speciei *Taraxacum hoppeanum* GRISEB. – *Contr. Bot.* **1**: 179–184.
- CSÜRÖS I. – RESMERITĂ, I. (1960): Studii asupra pajistilorde *Festuca rubra* L. din Transilvania. – *Contr. Bot.* **2**: 149–173.
- CSÜRÖS-KÁPTALAN M. (1970): Stadiul actual al cercetarilor fitocenol. din Transilvania. – *Contr. Bot.* **10**: 247–270.
- DANCIU, M. (1970): Amygdaletum nanae SOÓ 1947 în sudul munților Baraolt. – *Bul. Inst. Poli. Brașov, Seria B* **12**: 117–120.
- DANCIU, M. (1972a): Aspecte fitocenitice din gorunetele munților Baraolt. – *Bul. Univ. Brașov, Seria B* **14**: 129–134.
- DANCIU, M. (1972b): Asociațiile de rogoz din mlaștina de la Ozunca. – *St. Cerc. Biol. Ser. Bot.* **24**(2): 83–94.
- DANCIU, M. (1973): Contribuții la studiul asociației *Filipendulo-Petasition* din sudul munților Baraolt. – *Bul. Univ. Brașov, Seria C* **15**: 123–131.
- DANCIU, M. (1974a): Studii geobotanice în sudul munților Baraolt. – *Mscr., Doktori értekezés, Bukaresti Tudományegyetem, București.*
- DANCIU, M. (1974b): Cercetări fitocenologice în pădurile din sudul munților Baraolt (II). Păduri de șleau și arinișuri. – *Bul. Univ. Brașov, Seria C* **16**: 213–222.
- DANCIU, M. – INDREICA, A. – TÓDOR L. (2005): Contrutions to the knowledge of *Seseli hippomarathrum*'s ecology and distribution in Romania. – *Acta Bot. Horti Bucurest.* **32**: 57–62.

- DANCIU, M. – KOVÁCS S. (1979): Flora și vegetația mlaștinilor de la Comandău (Jud. Covasna). – *Contr. Bot.* **19**: 175–189.
- DEGEN Á. (1902a): *Carex rupestris* a Nagyhagymáson. – *Magy. Bot. Lapok* **1**: 90.
- DEGEN Á. (1902b): Megjegyzések néhány keleti növényfajról XLI. *Sempervivum simonkaianum* n. sp. – *Magy. Bot. Lapok* **1**: 134–138.
- DEGEN Á. (1912): *Trisetum macrotrichum* HACK. a Csiki Havasokban. – *Magy. Bot. Lapok* **11**: 280–281.
- DEGEN Á. (1917): *Viscaria atropurpurea* GRIS. délkeleti Magyarországon. – *Magy. Bot. Lapok* **16**: 136–137.
- DEGEN Á. (1922): A heréseinket károsító arankáról. – *Math. Term.tud. Ért.* **38**: 146–151.
- DEGEN Á. (1927): Az *Euphrasia suecica* előfordulása Erdélyben. – *Magy. Bot. Lapok* **24**: 153–154.
- DEGEN Á. (1930): Contributions á la connaissance de la Flore bryologique de Montagnes de Csík. – *Folia Cryptogamica* **7**(1): 965–976.
- DEMETER K. (1884): *Entodon transylvanicus* sp. n. – *Hedwigia* **23**: 81–84.
- DEMETER K. (1888): *Cynodontium Schistii* (WAHLENB.) LINDB. en Transilvaniae. – *Rev. Bryolog.* **15**: 60.
- DEMETER L. – PÁSZTOHY Z. – CSERGŐ A. – CĂRĂUȘ, I. (2005): Terrace ponds in the Ciuc Basin: A preliminary characterization. – *Stud. Cercet. Biol., Univ. Bacău* **10**: 19–23.
- DIACONEASA, B. (1957): Două stațiuni noi cu *Drosera anglica* în R. P. R. – *Bul. Univ. Babeș-Bolyai, Ser. Șt. Nat.* **1**(1–2): 475–478.
- DOBRESCU, C. – GHENCIU, V. (1970): Aspecte din vegetația Lacului Roșu (Carpații Orientali). – *Stud. Com. Muz. Șt. Nat. Bacău* **3**: 129–136.
- DOBRESCU, C. – GHENCIU, V. (1971): Contribuții la studiul biochoriilor din Lacul Roșu. – *Stud. Com. Muz. Șt. Nat. Bacău* **4**: 723–728.
- DOBRESCU, C. – GHENCIU, V. (1974): Contribuții la cunoașterea florei Lacului Roșu și a împrejurimilor sale (Carpații Orientali). – *Anuarul Muz. Șt. Nat. Piatra-Neamț* **2**: 31–48.
- DRĂGULESCU, C. (1995): The Flora and Vegetation of the Mureș (Maros) Valley. In: HAMAR J. – SÁRKÁNY-KISS A. (eds): The Maros/Mureș River Valley. – Tiscia Monograph Series, Szolnok – Szeged – Tg. Mureș, pp. 47–111.
- DRĂGULESCU, C. (1999): The hydrophilous and hygrophilous flora and vegetation from the Upper and Middle Olt River Valley. In: SÂRBU, I. – CURTEAN, A. – BĂNĂDUC, D. (eds): The Upper and Middle Olt River Basin. – *Trans. Rev. Syst. Ecol. Res.* **1**: 13–30.
- DRĂGULESCU, C. (2003): Ferdinand Schurs Beitrag zur Kenntnis der Ökologie und Coenologie der Pflanzen aus der Flora Siebenbürgens. – *Der Siebenbürgische Verein für Naturwissenschaften zu Hermannstadt 1849–1949, Jubiläumband. Stud. Com. Muz. Ist. Nat. Sibiu* **28**: 109–114.
- EPURAN, D. (2001): Flora și vegetația Munților Troțuș (între valea Uzului și Ghimeș). – *Mscr. Doktori értekezés, „Al. I. Cuza” Tudományegyetem, Iași.*
- ERNYEI J. (1932): Benkő József természettudományi hagyatéka. – *Bot. Közlem.* **29**: 56.
- FEKETE L. – BLATTNY T. (1913): Az erdészeti jelentőségű fák és cserjék elterjedése Magyarországon **1–2**. – Joerges, Selmechánya.

- FERENCZ I. (1996): A Mohos-láp állapotváltozásainak ökológiai vizsgálata. – Mscr., Szakdolgozat, JATE Természeti Földrajz Tanszék, Szeged.
- FREYN I. (1876): Az 1871–73 évben Magyarország keleti részében gyűjtött növények jegyzéke. (Kézirat nyomán közli Borbás Vince). – Math. Term.tud. Közl. **13**: 65.
- FRONIUS, F. (1857): Ein Ausflug auf die Hargita am 1. Juni 1857. – Verh. Siebenb. Ver. Naturw. **8**: 102–104.
- FRONIUS, F. (1858a): Zwei Tage auf dem Szurul und sechs Tage im Szeklerland. – Arch. Siebenb. Landesk. **3**: 141.
- FRONIUS, F. (1858b): Eine naturhistorische Excursion in das Szeklerland. – Verh. Siebenb. Ver. Naturw. **9**: 77–86.
- FUSS, K. (1853): Bericht über die Excursion in den Gebirgen von Tihutza und Borszék. – Arch. Siebenb. Landesk. **1**: 389–397.
- FUSS, M. (1865): Zur Kryptogamenflora Siebenbürgens. – Verh. Siebenb. Ver. Naturw. **16**: 23.
- FUSS, M. (1866): Flora Transsilvaniae Excursoria. – G. de Closius, Cibirii, 864 pp.
- FUSS, M. (1878): Systematische Aufzählung der in Siebenbürgen angegebenen Cryptogamen. – Arch. Siebenb. Landesk. **14**: 650–695.
- FÜLÖP E. (1977): Flora și aspecte de vegetație din împrejurimile comunei Bălăușeri (jud. Mureș). – Mscr., Szakdolgozat, Babeș-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár.
- GÁL L. (2004): Bányapatak völgyének fitocönológiai és florisztikai bemutatása. – Csiki Székely Múz. Évk. („2004”), pp. 379–399.
- GÁYER GY. (1906): A *Toxicum*-féle sisakvirágok hazánkban. – Magy. Bot. Lapok. **5**: 122–136.
- GERGELY CS. (2003a): Az *Achillea impatiens* reliktum növényfaj élőhelyének múltbeli és aktuális állapota. – Mscr., Szakdolgozat, Babeș-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár.
- GERGELY CS. (2003b): Az *Achillea impatiens* reliktum növényfaj élőhelyének felmérése a Borzonti lágban. – IV. Kolozsvári Biológus Napok, kivonatfüzet, p. 11.
- GERGELY I. – RAȚIU, F. (1973): Vegetația mlaștinilor eutrofe din bazinul superior al Ciucului. – Contr. Bot. **13**: 143–165.
- GERGELY I. – RAȚIU, F. (1974): Asociații vegetale de mlaștini eutrofe rare pentru R. S. România. – Contr. Bot. **14**: 130–145.
- GERGELY I. – HODIȘAN, I. – GROZA, GH. (1988): Contribuții la cunoașterea vegetației perturbate din depresiunea inferioară a Ciucului (Jud. Harghita). – Contr. Bot. **28**: 25–49.
- GERGELY J. – GROZA, GH. – KISGYÖRGY, B. (1989): Flora și vegetația mlaștinii „Răbufnitoarea” (Munții Turiei – Județul Covasna). – Contr. Bot. **29**: 25–36.
- GODRA H. (1999): A Szarkakő és környékének növényzete. – Mscr., Szakdolgozat, EKTF Növénytani Tanszék, Eger.
- GOMBOCZ E. (1936): A magyar botanika története. A magyar flóra kutatói. – Magyar Tudományos Akadémia, Budapest, 636 pp.
- GÖNCZI L. (1888): Vázlat Székely-Udvarhely környékének flórájából. – Székelyudvarhelyi Főgymn. Ért. („1887–88”), pp. 3–30.
- GÖNCZI L. (1890a): Udvarhelymegye flórájának főbb vonásai. – EME Orvos-Természet-tud. Szakoszt. Közl. **15**(12): 65–67.

- GÖNCZI L. (1890b): Udvarhelymegye flórájának főbb vonásai. – Term.tud. Közl. **22**: 212–213.
- GROZA, GH. – GERGELY J. (1988): Contribuții la corologia speciei *Schoenus ferrugineus* L. în România. – Contr. Bot. **28**: 113–116.
- GUB J. (1996): Erdő-mező növényei a Sóvidéken: fűben-fában orvosság. – Hazanézó könyvek, Korond, 120 pp.
- GUȚIU, A. (1983): Plantele medicinale din flora spontană a împrejurimilor orașul Sf. Georghe și utilizarea lor. – Aluta (Sepsiszentgyörgy) **14–15**: 175–179.
- GUȘULEAC, M. (1932a): *Astragalus pseudopurpureus* GUSUL., eine neue Art aus den Ostkarpathen. – Bul. Fac. Șt. Cernăuți **6**(1–2): 291–294.
- GUȘULEAC, M. (1932b): Zur Kenntnis der Felsenvegetation des Gebietes der Bicaz-Klamm in den Ostkarpathen. – Bul. Fac. Șt. Cernăuți, **6**(1–2): 307–347.
- GYARMATI A. (1995): A Vargyas-völgy vegetációja. – Mscr., Szakdolgozat, EKTF, Növénytani Tanszék, Eger, 71 pp.
- GYARMATI A. (2000): A Vargyas-völgy mohafiórája. – Múzeumi Füzetek (Kolozsvár) **9**: 41–45.
- GYÖRFFY I. (1904): Bryológiai adatok az erdélyi flóraterek ismeretéhez. – Magyar Bot. Lapok **3**: 118–132.
- GYÖRFFY I. (1909): Additamenta ad floram bryologicam Hungariae. – Magyar Bot. Lapok **8**: 51–53.
- GYÖRFFY I. (1911): Enumeratio muscorum a Gy. E. Nyárády in Hungaria, Halicia, Bosnia etc. alibique collectorum. – Magyar Bot. Lapok **10**: 333–343.
- GYÖRFFY I. (1924): A „Bryophyta regni Hungariae exiccata” részére begyűjtött és Kolozsvárott rekedt fajok jegyzéke. – Folia Cryptogamica **1**: 25–40.
- GYÖRFFY I. (1943): Erdély virágtalan növényei (cryptogamae) a kutatás jövőnéző megvilágításában. – Az EME Kiadása, Kolozsvár, pp. 12–14.
- GYÖRGY A. – KOVÁCS J. A. – PEREPELIȚA, VL. – DÓCZY M. (1985): Pajiștile din Munții Hășmaș. – Lucrări Ști. Inst. Cerc. Prod. Măgurele-Brașov **10**: 417–446.
- HARGITAI Z. (1942a): Adatok Háromszék vármegye növényzetének ismeretéhez. – Scripta Bot. Mus. Transsilv. **1**: 58–64.
- HARGITAI Z. (1942b): A növények népi vonatkozásai Háromszék alsó részén. – Székelység **12**: 49–51.
- HARGITAI Z. (1943a): Adatok Zágon környéke növényzetének ismeretéhez. – Scripta Bot. Mus. Transsilv. **2**: 73–76.
- HARGITAI Z. (1943b): Székelyföldi népies növénynevek. – Székelység **13**: 5–7.
- HARGITAI Z. (1943c): Vegetációtanulmányok Háromszéken. – Bot. Közlem. **40**: 135–136.
- HARGITAI Z. (1944a): Bálványosvárálja és környékének növényzetéről. – Scripta Bot. Mus. Transsilv. **3**: 122–132.
- HARGITAI Z. (1944b): Adatok Zágon és környéke flórájához. – Scripta Bot. Mus. Transsilv. **3**: 138–139.
- HAZSLINSZKY F. (1885): A Magyar Birodalom Moh-Flórája. – Királyi Magyar Természettudományi Társulat, Budapest, 280 pp.
- HORTOBÁGYI T. (1942): Két ritka növényrendellenesség a Hargitából. – Székelység **12**: 10–11.

- HELTMANN, H. (2003): Die botanische Erforschung Siebenbürgens und diesbezügliche Beziehungen zwischen siebenbürgisch-sächsischen und ungarischen Botanikern im 19. und 20. Jahrhundert. – *Kanitzia* **11**: 39–49.
- HOREANU, CL. (1979): Flora rezervației naturale Munticelu-Cheile Șugăului (Jud. Neamț). – *Anuarul Muz. Șt. Nat. Piatra-Neamț* **4**: 75–86.
- ISTVÁN T. (2004): A *Trientalis europaea* termőhely- és élőhely-preferenciája a Lassúág-völgy lágjain. – Mscr., Szakdolgozat, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Biológia-Geológia Kar, Kolozsvár.
- ISTVÁN T. (2005): A Lassúág-völgyi Ezeréves Erdő tőzegmohaláp társulástani feldolgozása és vegetációtérképe. – *Collegium Biologicum (Kolozsvár)* **5**: 41–55.
- JAKAB G. (2000): Three bryophytes new to Romania. – *Studia bot. hung.* **30–31**: 87–94.
- JAKAB G. – PÁLFALVI P. (2006): A fiókás tyúktaréj [*Gagea spathacea* (HAYNE) SALISB.] Erdélyben. – *Kitaibelia* **12**: 143.
- JAKAB G. – CSERGŐ A. – AMBRUS L. (2007): Adatok Székelyföld flórájának ismeretéhez I. – *Flora Pannonica* **5**: 135–165.
- JANKA V. (1860): Adnotationes in plantas dacicas nonnullasque alias europaeas. – *Linnaea* **30**: 549–622.
- JANKA V. (1868a): Correspondenz aus Borszék am 7. Mai 1868. and Balán bei Csík-Szent-Domokos am 10. Mai 1868. – *Öst. Bot. Zeitschr.* **18**: 199–200.
- JANKA V. (1868b): Correspondenz aus Székely-Udvarhely, am 30. Juli 1868. – *Öst. Bot. Zeitschr.* **18**: 297–299.
- JANKA V. (1874): Adatok Magyarhon délkeleti flórájához, tekintettel dr. Borbás V. jelentésére „Az 1873. évben a Bánság területén tett növénytani kutatásokról”. – *Math. Term.tud. Közl.* **12**: 153–188.
- JANKA V. (1886): Egy regés? vagy rejtelmes kárpáti növény. – *Természetrajzi Füzetek* **10**: 188–189.
- JÁNOSI K. (2004): Alcsík történeti ökológia szempontú bemutatása az elmúlt két évszázadban, különös tekintettel a nedves élőhelyekre. – *Csíki Székely Múz. Évk. („2004”)*, pp. 401–426.
- JÁVORKA S. (1912): Az *Erysimum erysimoides* (L.) FRITSCH csoportról. – *Bot. Közlem.* **11**: 20–35.
- JÁVORKA S. (1914): Kisebbs megjegyzések és újabb adatok. – *Bot. Közlem.* **13**: 24–28.
- JÁVORKA S. (1918): Kleinere Bemerkungen u. neuere Daten. – *Bot. Közlem.* **17**: 52–60.
- JÁVORKA S. (1925): Magyar Flóra. *Flora Hungarica*. – Studium, Budapest, 1307 pp.
- KACSÓ A. – RÁCZ G. (1980): Istorical cercetării florei și vegetației din Valea Tîrnavei Mici. – *Acta Hargitensia* **1**: 361–370.
- KATÓ Z. (1998): Reliktummegőrző zombékosok Veresvízen. – *Collegium Biologicum (Kolozsvár)* **1**: 61–70.
- KATÓ Z. (2000): Vegetation of the Fagul Rotund peatbog and the neighbouring swamps from the Apa Roșie Basin (Covasna County, Romania). – *Contr. Bot.* **35**: 65–80.
- KELLER J. (1944): Adatok és megjegyzések a Székelyföld flórájához. – *Scripta Bot. Mus. Transsilv.* **3**: 82–90.
- KEREKES SZ. (2003): Az Alcsíki-medence minerogén lágjainak vegetációja. Javaslatok természetvédelmi kezelésükre. – Mscr., Szakdolgozat, NYME EMK, Növénytani Tanszék, Sopron, 129 pp.

- KOVÁCS A. (1962): Contribuții la cunoașterea vegetației de pe dealul Perkő. – *Studia Univ. Babeș-Bolyai, Ser. Biol.* **7**(2): 15–23.
- KOVÁCS A. (1964): Contribuții la cunoașterea și analiza florei din împrejurimile orașului Tg. Săcuiesc. – *Stud. Univ. Babeș-Bolyai, Ser. Biol.* **9**(2): 29–32.
- KOVÁCS A. (1965a): Vegetația fânațelor și pășunilor din împrejurimile orașului Tg. Săcuiesc (Reg. Brașov). – *Contr. Bot.* **5**: 237–250.
- KOVÁCS A. (1965b): Succesiunea vegetației ierboase din împrejurimile orașului Tg. Săcuiesc. – *Stud. Univ. Babeș-Bolyai, Ser. Biol.* **10**(1): 25–29.
- KOVÁCS A. (1966): Contribuții la cunoașterea pajiștilor naturale din împrejurimile comunei Brețcu (Reg. Brașov). – *Contr. Bot.* **6**: 117–125.
- KOVÁCS A. (1968): Caracterizarea generală a vegetației din împrejurimile orașului Tg. Săcuiesc (Reg. Brașov). – *Stud. Univ. Babeș-Bolyai, Ser. Biol.* **13**(1): 51–55.
- KOVÁCS A. (1969): Vegetația palustră și higrofilă din împrejurimile orașului Tg. Secuiesc (Jud. Covasna). – *Comun. Bot.* **8**: 27–40.
- KOVÁCS A. (1971): Vegetația de luncă din Pasul Oituzului. – *Contr. Bot.* **11**: 295–313.
- KOVÁCS A. (1972): Flora vasculară din împrejurimile orașului Tg. Secuiesc, jud. Covasna. – *Aluta (Sepsiszentgyörgy)* **4**: 71–103.
- KOVÁCS J. A. (1973): Contribuții fitocenologice din Masivul Rez I. Asociații forestiere (Jud. Harghita). – *St. Cerc. Biol. Veget.* **25**(1): 34–42.
- KOVÁCS J. A. (1974): Fitocönológiai adalékok a Rezből (Hargita megye) II. Xerofil jellegű növénytársulások. – *Annualur Jubil. Muz. Cristuru-Secuiesc („1974”)*, pp. 33–41.
- KOVÁCS J. A. (1979): Munții Harghita – flora și vegetația. – *Publ. SNRSS* **18**: 264–267.
- KOVÁCS J. A. (1985): Pajistile din Carp. Rom. – Pajistile din Muntii Gurghiu – Harghita. – *Lucr. Ști. Inst. Cerc. Prod. Măgurele-Brașov* **1**: 387–415.
- KOVÁCS J. A. (1991): A Magyar Biológiai Társaság Botanikai Szakosztálya és az erdélyi botanika. – *Bot. Közlem.* **78**: 41–51.
- KOVÁCS J. A. (1997): A Székelyföld flórákutatójának áttekintése. – *Bot. Közlem.* **84**: 41–49.
- KOVÁCS J. A. (2001): A gyepvegetáció sajátosságai Erdélyben. – *Kanitzia* **9**: 85–150.
- KOVÁCS J. A. (2003): Mezo-xerophilous grassland and fringe communities in the eastern part of the Transsylvanian Basin. – *Kanitzia* **11**: 97–126.
- KOVÁCS J. A. (2004): Syntaxonomical checklist of the plant communities of Szeklerland (Eastern Transsylvania). – *Kanitzia* **12**: 75–149.
- KOVÁCS S. (1969): Mestecănișul de la Reci, Studiu monografic. – *Aluta (Sepsiszentgyörgy)* **1**: 211–267.
- KOVÁCS S. (1978): Făgetele din Munților Bodoc (Jud. Covasna). – *Aluta (Sepsiszentgyörgy)* **8–9**: 227–253.
- KOVÁCS S. (1979): Flora și vegetația Munților Bodoc (Jud. Covasna). – *Mscr., Doktori értekezés, Babeș-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár.*
- KOVÁCS S. (1981): A Bodoki-hegység flórája és vegetációja. – *Aluta (Sepsiszentgyörgy)* **12–13**: 363–405.
- KOVÁCS S. (1983): Invelișul vegetal din Cheile Virghișului (I.). A Vargyas mészkő-sziklaszoros növénytakarója. – *Aluta (Sepsiszentgyörgy)* **14–15**: 165–179.
- KOVÁCS S. (1984): Rezervații și monumente ale naturii din județul Covasna. – *Aluta (Sepsiszentgyörgy)* **16**: 128–138.

- KOVÁCS S. – GERGELY J. (1979): *Sesleria uliginosa* OPIZ în Bazinul inferior al Ciucului (Jud. Harghita). – *Contr. Bot.* **19**: 155–161.
- KOVÁCS S. – RÁCZ G. (1975): Istoricul cercetărilor botanice din nordul Depresiunii Braşovului și împrejurimi. – *Aluta (Sepsiszentgyörgy) („1974–75”)* **6–7**: 443–462.
- KRISTÓ A. (1958): Plantele rare și relict ce trebuie ocrotite în mlaștinile de la Sâncrăieni „Borsáros”. – *Ocot. Nat.* **3**: 154–157.
- KÜMMERLE J. B. (1902): *A Dracocephalum ruyschianum* L. hazánkban. – *Növénytani Közlem.* **1**: 161.
- KÜMMERLE J. B. (1906): *Waldsteinia trifolia* új termőhelye. – *Bot. Közlem.* **3**: 86.
- LUNGU, L. (1983): *Euonymus nanus* M. B. – relict preglaciár in flora României. – *Ocot. Nat. Med. Înconj.* **27**(1): 19–24.
- LUNGU, L. – RAȚIU, F. (1975): Contribuții la cunoașterea brioflorei mlaștinilor eutrofe din depresiunea Giurgeului. – *Contr. Bot.* **15**: 49–54.
- MALOȘ, C. (1963): Note floristice și de vegetație de la Izvorul Mureșului. – *Lucr. Ști. Inst. Agron. Craiova* **6**: 69–77.
- MAGYARI E. – BUCZKÓ K. – JAKAB G. – BRAUN M. – HETÉNYI M. – SZÁNTÓ ZS. – PÁL Z. – MOLNÁR M. – KARÁTSON D. (2005a): Holocén vegetációfejlődés és klímaváltozás a Dél-Hargitában. A Szent-Anna tó paleoökológiai és paleolimnológiai kutatásának eredményei. – 8. Magyar Őslénytani Vándorgyűlés, Hátszeg – Óraljaboldogfalva (România), Előadások és poszterek összefoglalói, pp. 18–19.
- MAGYARI E. – JAKAB G. – BUCZKÓ K. – BRAUN M. – PÁL Z. – SZÁNTÓ ZS. – MOLNÁR M. (2005b): A Szent-Anna tó paleolimnológiai kutatásának eredményei. – VII. Székelyföldi Geológus Találkozó, Csíkszereda, Előadások és poszterek összefoglalói, pp. 43–44.
- MAGYARI E. – BUCZKÓ K. – JAKAB G. – BRAUN M. – SZÁNTÓ ZS. – MOLNÁR M. – PÁL Z. – KARÁTSON D. (2006): Holocene palaeohydrology and environmental history in the South Harghita Mountains, Romania. – *Földtani Közlemény* **136**: 249–284.
- MARGÓCZI K. – DRAGULESCU, C. – MACALIK K. (2000): Vegetation description of representative habitat complexes along the Maros (Mures) River I. The upper section (Vasláb/Voslobeni). In: GALLÉ L. – KÖRMÖCZI L. (eds): *Ecology of River Valleys. – Tiscia Monograph Series (Szeged)*, pp. 23–29.
- MÁTHÉ I. (1942): Adatok a Székelyföld flórájához. – *Scripta Bot. Mus. Transsilv.* **1**: 116–117.
- MATOUSCHEK F. (1903a): Additamenta ad floram bryologicam Hungariae. – *Magy. Bot. Lapok* **2**: 94–96.
- MATOUSCHEK F. (1903b): Additamenta ad floram bryologicam Hungariae. – *Magy. Bot. Lapok* **2**: 157–161.
- MATOUSCHEK F. (1905): Determinationes muscorum a Dre A. de Degen Á. 1902 in Carpathis (rodnensibus, barcensibus, fagarasensibus, csikensibus, brassóensibus) et in montibus pilisensibus alibique lectorum. – *Magy. Bot. Lapok* **4**: 78–82.
- MÉHELY L. (1897): Havasi gyopár a Nagy-Hagymáson. – *Természettud. Közl.* **29**: 214.
- MIHAL, GH. – BARABAȘ, V. (1977): Contribuții la cunoașterea brioflorei din Munții Nemira. – *Stud. Com. Muz. Șt. Nat. Bacău („1976–77”)* **9**: 113–125.
- MIKLÓSSY V. V. (1980): Flora și aspecte de vegetație din împrejurimile satului Misentea, județul Harghita. – *Acta Hargitensia* **1**: 377–416.

- MITITELU, D. – BARABAS, N. (1994): Flora și vegetația Munților Nemira. – Stud. Com. Muz. Șt. Nat. Bacău **13**: 29–48.
- MITITELU, D. – SÁNTHA-ELEKES E. (1984): Vegetația rezervațiilor botanice de la Sâncrăieni. – Muz. Ist. Nat. Iași, vol. Festiv. („1984”), pp. 123–128.
- MITITELU, D. – NECHITA N. (1993): Contribuții la studiul vegetației din Masivul Hășmaș și Cheile Bicazului. – Stud. Cercet. Șt. Nat., Muz. Piatra-Neamț **7**: 16–24.
- MITITELU, D. – SÁNTHA-ELEKES E. (1989): Flora și vegetația rezervațiilor botanice de la Vlăhița și Căpâlnița (Județul Harghita). – Contr. Bot. **24**: 45–53.
- MOESZ G. (1907): Adatok az *Aldrovanda vesiculosa* L. ismeretéhez. – Ann. Mus. Nat. Hung. **5**: 324–399.
- MOESZ G. (1908a): Brassó vidékének és a Rétyi-Nyír *Cyperaceai*. – Növénytani Közlem. **7**: 182–191.
- MOESZ G. (1908b): Magyarország *Elatine*-i. – Magy. Bot. Lapok. **7**: 2–35.
- MOESZ G. (1910): A Rétyi-Nyír növényzete. – Magy. Bot. Lapok **9**: 333–359.
- MOESZ G. (1911): A Rétyi Nyír és a Barcaság virágos növényeinek bemutatása. – Bot. Közlem. **10**: 132.
- MUNTEANU, D. – MIKLÓSSY V. – RAȚIU, F. (1987): Cheile Vârghișului – Monument al Naturii. – Ocrot. Nat. Med. Înconj. **31**(2): 133–140.
- NAGY Ö. (1942): Adatok a Székelyföld, különösen a Gyilkostó környékének flórájához. – Scripta Bot. Mus. Transsilv. **1**: 94–97.
- NECHITA, N. (1998): Flora vasculară și vegetația masivului Hășmaș și a Cheilor Bicazului. – Mscr. Doktori értekezés, „Al. I. Cuza” Tudományegyetem, Iași, 310 pp.
- NECHITA, N. (2000): Caracterizarea fitocenologica a masivului Hășmaș (I). – Stud. Cercet. Șt. Nat. Muz. Piatra-Neamț **9**: 123–135.
- NECHITA, N. (2003): Flora și vegetația cormofitelor din Masivul Hășmaș, Cheile Bicazului și Lacu Roșu. – Bibliotheca Historiae Naturalis **2**, Piatra-Neamț, 383 pp.
- NECHITA N. – MITITELU, D. (1996): Vegetația din munții Hășmaș, Cheile Bicazului și Lacul Roșu. – Stud. Cercet. Șt. Nat. Muz. Piatra-Neamț **8**: 213–287.
- NEGREAN, G. (1968): Contribuții la flora României. – Stud. Cercet. Biol. Ser. Bot. **20**(4): 333–336.
- NYÁRÁDY E. GY. (1914): Marosvásárhely és környékén élő tavaszi és nyáreleji növények határozója. – Adi Árpád Könyvnyomdája, Marosvásárhely, LXXIII + 124 pp.
- NYÁRÁDY E. GY. (1924): O nouă *Saxifraga* a Florei Române și doua specii critice de *Carex*. – Bul. Inform. Grăd. Bot. Univ. Cluj **4**: 95–98.
- NYÁRÁDY E. GY. (1926): Adnotațiuni la Flora României II. – Bul. Grăd. Bot. Univ. Cluj **4**: 128–131.
- NYÁRÁDY E. GY. (1928): Neue und seltene Achilleen in den Ostkarpathen. – Magy. Bot. Lapok **27**: 86–91.
- NYÁRÁDY E. GY. (1929a): A vizek és vízben bővelkedő talajok növényzetéről a Hargitában. In: CSUTAK V. (ed.): Emlékkönyv a Székely Nemzeti Múzeum 50 éves jubileumára. – Székely Nemzeti Múzeum, Sepsiszentgyörgy, pp. 557–615.
- NYÁRÁDY E. GY. (1929b): A Székelyföld phanerogam növényeinek irodalma. In: CSUTAK V. (ed.): Emlékkönyv a Székely Nemzeti Múzeum 50 éves jubileumára. – Székely Nemzeti Múzeum, Sepsiszentgyörgy, pp. 759–764.
- NYÁRÁDY E. GY. (1929c): Néma tanúk a Hargita ősrégi idejéből. – Pásztortűz **10**: 227–231.

- NYÁRÁDY E. GY. (1929d): A Hargita húsevő növényeiről. – Ifjú Erdély (Kolozsvár) **11**: 253–255.
- NYÁRÁDY E. GY. (1930): A Hargita növénytani feltárása céljából indított mozgalom 1929. évi eredménye. – Csiki Lapok **14**: 2–4.
- NYÁRÁDY E. GY. (1933a): Despre grupa *Auricomus* al genului *Ranunculus*. – Bul. Grăd. Bot. Univ. Cluj **13**: 85–101.
- NYÁRÁDY E. GY. (1933b): Über die Alpen *Poa*-Arten der Siebenbürgischen Karpathen. In: RÜBEL, E. (ed.): Ergebnisse der Internationalen Pflanzengeographischen Exkursion durch Rumänien 1932. – Veröff. Geobot. Inst. Rübél **10**: 152–185.
- NYÁRÁDY E. GY. (1937): A Gyilkos-tó és Békás-szoros környékének növényzete. In: CSIBY A. (ed.): Gyilkos-tó klimatikus gyógyhely monográfiája és kalauza. – Gött János és Fia, Brassó, pp. 59–72.
- NYÁRÁDY E. GY. (1942a): Két összetéveszthető *Cardamine* fajról. – Scripta Bot. Mus. Transsilv. **1**: 14–16.
- NYÁRÁDY E. GY. (1942b): A *Hieraciumok* Erdély, különösen a Hargita vidékének flórájából I. – Scripta Bot. Musei. Transsilv. **1**: 132–143.
- NYÁRÁDY E. GY. (1942c): Új növények a Délkeleti-Kárpátok és a Fekete-tenger vidéke flórájához. – Acta Botanica Univ. Szeged. **1**: 31–45.
- NYÁRÁDY E. GY. (1943): A csomafalvi Délhegy és növényzeti viszonyai. – Múzeumi Füzetek (Kolozsvár) **1**: 35–52.
- NYÁRÁDY E. GY. (1944): A sóhegyek és az erdő Szovátaföldön. – Term.tud. Közl. Pótfüz. **234**: 75–80.
- NYÁRÁDY E. GY. (1950): Contruțiuni la cunoașterea mai detaliată a florei din Transilvania. – Bul. Ști. Acad. R.P.R., Ser. Geol., Geogr., Biol., Șt. Tehn. Agr. **2**(2): 79–90.
- NYÁRÁDY E. GY. (1951): Raportul de azi al pădurilor, al sării de la Băile Sovata, precum și trecutul lor istoric. – Lucr. Ses. Gen. Șt. Acad. R. P. R. („1951”), pp. 572–581.
- PAX, F. (1898): Grundzüge der Pflanzenverbreitung in den Karpathen **1**. In: ENGLER, A. – DRUDE, O. (eds): Die Vegetation der Erde. – Wilhelm Engelmann, Leipzig, VIII + 270 pp.
- PAX, F. (1908): Grundzüge der Pflanzenverbreitung in den Karpathen **2**. In: ENGLER, A. – DRUDE, O. (eds): Die Vegetation der Erde. – Wilhelm Engelmann, Leipzig, VIII + 321 pp.
- PAX, F. (1919): Pflanzengeographie von Rumänien. – Nova Acta Abh. Kaiserl. Leop.-Carol. Deutschen Akademie der Naturforscher **105**/2, M. Niemayer, Halle, pp. 83–342.
- PAȘCOVSKI, S. (1937): Cateva stațiuni de plante lemnoase din Ardeal. – Anelele I. C. E. F. **2**: 134–148.
- PÁLFALVI P. (1995): A Gyimesi-hágó (1164 m) környékének florisztikai vázlata. – Múzeumi Füzetek (Kolozsvár) **4**: 107–114.
- PÁLFALVI P. (1998): Az *Astragalus roemeri* SIMK. a Nagyhagymásban. – Múzeumi Füzetek (Kolozsvár) **7**: 75–82.
- PÁLFALVI P. (2003): A Gyimesek botanikai és etnobotanikai kutatásának története. – Múzeumi Füzetek (Kolozsvár) **12**: 77–90.
- PÁLFALVI P. (2005): A fiókás nyútkarj – *Gagea spathacea* (HAYNE) SALISB. Erdélyben. – Csiki Székely Múz. Évk. („2005”), pp. 485–493.

- PÁLFALVI P. (2006): Parlagfű a Székelyföldön. – Hargita Kalendárium, Csikszereda, pp. 104–107.
- PÁLL, ST. (1960): Contruțiuni la studiul fitocenologic al pădurilor din raionul Odorhei. – Contr. Bot. **2**: 175–193.
- PÁLL, ST. (1961): Contribuții la cunoașterea brioflorei din munții Harghita. – Stud. Univ. Babeș-Bolyai, Ser. Biol. **6**(2): 71–73.
- PÁLL, ST. (1964a) Noutăți floristice din depresiunea Odorheiului. – Contr. Bot. **4**: 141–145.
- PÁLL, ST. (1964b) Vegetația halofilă din împrejurimile orașului Odorhei. – Stud. Univ. Babeș-Bolyai, Ser. Biol. **9**(2): 33–37.
- PÁLL, ST. (1965a): Vegetația higrofila din Valea Târnavei Mari. – Contr. Bot. **5**: 207–219.
- PÁLL, ST. (1965b): Noutăți floristice din Valea Târnavei Mari. – Stud. Univ. Babeș-Bolyai, Ser. Biol. **10**(2): 29–31.
- PÁLL, ST. (1969): Contribuții la cunoașterea vegetației rudérale din Valea Târnavei Mari (între platoul Vârșag și depresiunea Odorheiului). – Comun. Bot. **8**: 51–65.
- PETERSCHILKA, F. (1928): Pollenanalyse einiger Hochmoore Neurumäniens (Vorläufige Mitteilung). – Ber. Deutsch. Bot. Ges. **46**: 190–197.
- PÉTERFI M. (1900): Bryológiai jegyzetek Erdélyből. – Term.tud. Közl. **32**: 41–43.
- PÉTERFI M. (1904): Magyarország tőzegmohái. – Növénytani Közlem. **3**: 137–169.
- PÉTERFI M. (1906): Adatok hazánk *Sphagnum* flórájához. – Magy. Bot. Lapok **5**: 260–267.
- PLAMĂDĂ, E. (1998): Flora Bryologică a României. Musci **1/1**. – Presa Universitară Clujană, Cluj-Napoca, 230 pp.
- POKORNY L. (2004): Geobotanikai tanulmányok egy, a Madarasi-Hargita keleti oldalán fekvő tőzegláp növényzetéről. – Múzeumi Füzetek (Kolozsvár) **13**: 82–87.
- POP, E. (1928): *Betula nana* L. și *Betula humilis* SCHRANK în România. – Bul. Grăd. Bot. Univ. Cluj **8**(1): 1–9.
- POP, E. (1931): Das Torfmoor von Borsec. In: BORZA, A. (ed.): Guide de la sixième Excursion Phytogeogr. Internat. Roumanie. – Kolozsvári Botanikus Kert, Kolozsvár, pp. 170–177.
- POP, E. (1938): Rezervația științifică de la Sîncrăieni. – Bul. Com. Mon. Nat. **6**: 9–10.
- POP, E. (1954): Studii botanice în mlaștinile noastre de turbă. – Bul. Ști. Acad. R.P.R., Ser. Biol., Agr., Geol. și Geogr. **6**(1): 347–406.
- POP, E. (1955): Mlaștinile noastre de turbă și problema ocrotirii lor. – Ocrot. Nat. **1**: 57–105.
- POP, E. (1956a): Tinovul Mohoș linga Tușnad-Băi. – Ocrot. Nat. **2**: 173–175.
- POP, E. (1956b): Noi Contribuții cu privire la mlaștinile și plantele turbicole din R.P.R. – Bul. Ști. Acad. R.P.R., Ser. Biol., Agr., Geol. și Geogr. **8**(1): 47–68.
- POP, E. (1958): Regiunea de mlaștini eutrofe Drăgoiasa-Bilbor-Borsec și importanța ei fitogeografică. – Ocrot. Nat. **3**: 11–42.
- POP, E. (1960): Mlaștinile de turbă din Republica Populară Romîniă. – Editura Academiei Republicii Populare Romîne, București, 511 pp.
- POP, E. (1962): Problema vechimii tinovului Mohoș de lângă Tușnad-Băi. – Stud. Cercet. Biol. Cluj **8**(1): 7.

- POP, E. (1965): Das Problem der Eiszeitrelikte aus den Torfmooren Rumäniens. – Rev. Roum. Biol.-Botanique **10**: 77–95.
- POP, I. – BUZ, Z. (1994): Vegetation of the Sovata-Praid-Dealul Area. I. Woody Formations. – Stud. Univ. Babeş-Bolyai, Ser. Biol. **39**(2): 7–24.
- POP, I. – BUZ, Z. (1995a): Vegetation of the Sovata-Praid-Dealul Area. II. Herbaceous Formations. – Contr. Bot. **33**: 26–37.
- POP, I. – BUZ, Z. (1995b): Vegetation of the Sovata-Praid-Dealul Area. III. Palustrine and Ruderal Formations. – Contr. Bot. **33**: 38–50.
- POP, E. – CIOBANU, I. (1957): Analize de polen în turba de la cotul Carpaţilor. – Bul. Univ. Babeş-Bolyai, Ser. Şt. Nat. **2**(1–2): 453–470.
- POP, E. – DIACONEASA, B. (1967): Analiza palinologică a turbei din tinovul Mohoş. – Contr. Bot. **7**: 297–303.
- PÓCS T. (1958): Beiträge zur Moosflora Ungarns and der Ost- und Südkarpaten. – Ann. Hist.-Nat. Mus. Nat. Hung. **50**: 107–119.
- PÓCS T. – BORHIDI A. – JUHÁSZ-NAGY P. – SIMON T. – SKOFLEK I. – VIDA G. (1957): Contrutions á la flore des Carpathes Orientaux et Méridionaux. – Ann. Hist.-Nat. Mus. Nat. Hung. Ser. Nova **8**: 205–217.
- PREDESCU, GH. (1939): Pinul silvestru în bazinele pâraielor „Braţul Încet” şi „Apa Roşie” din Munţii Oituzului. – Revista Pădurilor **51**(6): 514–520.
- PRISZTER SZ. (1944): Adatok a Déli-Hargita (Rika-hegység) flórájához. – Scripta Bot. Musei. Transsilv. **3**: 91–99.
- PUSCARU-SOROCEANU, EV. – SÂNDULEAC, I. – CÎMPEANU, L. (1960): Contribuţii şi cartarea la scară mare a pajiştilor naturale din Munţii Harghita şi Depresiunea Oltului Superior. – Comun. Bot. („1957–1959”), pp. 79–91.
- RÁCZ G. (ed.) (1968): Plantele medicinale din flora spontană a bazinului Ciuc. – Harghita Megyei Néptanács, Csíkszereda, 185 pp.
- RÁCZ G. – FŰZI J. (1973): Kovászna megye gyógynövényei. – Agron. Háza „Árkos”, Sepsiszentgyörgy, 239 pp.
- RÁCZ G. – RÁCZ E. J. (1972): Erdővidék flórája Benkő József (1740–1814) kéziratában. – Aluta (Sepsiszentgyörgy) **4**: 61–69.
- RAŢIU, F. (1968): Vegetaţia lemnoasă din complexul mlaştinos eutrof Voşlobeni (Jud. Harghita). – Contr. Bot. **8**: 327–335.
- RAŢIU, F. (1971a): Asociaţii de rogozuri înalte din mlaştinile eutrofe ale Depresiunii Giurgeului. – Contr. Bot. **11**: 263–293.
- RAŢIU, F. (1971b): Mlaştini eutrofe din depresiunea Giurgeului. Flora, vegetaţie, istoricul vegetaţiei. – Mscr., Doktori értekezés, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár.
- RAŢIU, F. (1972): Asociaţii de rogozuri scunde din mlaştinile eutrofe ale Depresiunii Giurgeului. – Contr. Bot. **12**: 161–186.
- RAŢIU, F. (1973): Dinamica vegetaţiei în mlaştinile eutrofe din Depresiunea Giurgeului. – Stud. Univ. Babeş-Bolyai, Ser. Biol. **18**(1): 15–20.
- RAŢIU, F. (1974): Consideraţii generale asupra florei relictare a mlaştinilor eutrofe din depresiunea Giurgeului. – Ocrot. Nat. **18**: 23–27.
- RAŢIU, F. (1977): Corologia speciei *Drosera anglica* HUDS. în România. – Stud. Univ. Babeş-Bolyai, Ser. Biol. **22**(1): 14–19.

- RAȚIU, F. (1979): Răspândirea speciei *Polemonium caeruleum* L. în Carpații Românești. – *Contr. Bot.* **19**: 65–70.
- RAȚIU, F. (1980): Problema ocrotirii genofondului floristic al județului Harghita. – *Acta Hargitensia* **1**: 433–442.
- RAȚIU, F. (1981a): Necesitatea creării unei rezervații botanice pentru ocrotirea unicei populații de *Achillea impatiens* L. din România. – *Ocrot. Nat. Med. Înconj.* **25**(2): 245–247.
- RAȚIU, F. (1981b): Corologia speciei *Carex pauciflora* LIGHTF în România. – *St. Cerc. Biol. Ser. Biol. Veget.* **33**(2): 141–148.
- RAȚIU, F. (1992): Mlaștina eutrofă „Dumbrava Harghitei”. – *Ocrot. Nat. Med. Înconj.* **36**(1): 47–49.
- RAȚIU, F. – GERGELY I. (1971): O nouă asociație pentru țara noastră: *Calamagrostetum neglectae* TENGWAL. – *Stud. Univ. Babeș-Bolyai, Ser. Biol.* **16**(2): 5–10.
- RAȚIU, F. – GERGELY I. (1974): Asociații vegetale noi și rare pentru țara noastră. – *Stud. Univ. Babeș-Bolyai, Ser. Biol.* **19**(1): 7–15.
- RAȚIU, F. – GERGELY I. (1975a): Aspecte de dinamică perturbată în mlaștinile eutrofe din Bazinul mijlociu al Ciucului. – *Aluta (Sepsiszentgyörgy) („1974–75”)* **6–7**: 473–478.
- RAȚIU, F. – GERGELY I. (1975b): Aspecte de vegetație din mlaștinile eutrofe ale bazi-
nului mijlociu al Ciucului. – *Contr. Bot.* **15**: 105–115.
- RAȚIU, F. – GERGELY I. (1981): Fitocenoze caracteristice mlaștinilor eutrofe din bazi-
nul inferior al Ciucului. – *Contr. Bot.* **21**: 59–83.
- RÖMER, J. (1895): Beiträge zur Flora von Kovászna. – *Arch. Siebenb. Landesk.* **26**: 561–572.
- RÖMER, J. (1897): Von Kézdi-Vásárhely nach Sósmező u. Slanic. – *Jahrb. Siebenb. Karp. Ver.*
- RUPRECHT E. – SZABÓ A. (1999): A Lassúág-völgy lápjainak vegetációja. – *Múzeumi Füzetek (Kolozsvár)* **8**: 94–109.
- RUSSU T. (1998): Erdőszegélyek növényzetének vizsgálata a Csíki-medencében. – *Mscr., Szakdolgozat, NYME, EMK, Növénytani Tanszék, Sopron.*
- RUSSU T. (2001): A Csíki-medence jelenlegi erdőképének kialakulása: okok és következmények. – *RODOSZ-Tanulmányok II. Természet- és műszaki tudományok, Kriterion Kiadó, Kolozsvár*, pp. 83–90.
- RUSSU T. (2006): Északi és déli kitettségű területek erdei növényzetének összehasonlító vizsgálata a Csíki medencében. – *Csíki Székely Múz. Évk. („2006”)*, pp. 495–534.
- SALZER, M. (1856): Borszék. – *Verh. Siebenb. Ver. Naturw.* **7**: 49–57.
- SALZER, M. (1860): *Reisebilder aus Siebenbürgen.* – Steinhaus, Hermannstadt.
- SĂVULESCU, T. (ed.) (1952): *Flora Republicii Populare România* **1**. – Editura Academiei Republicii Populare România, București, 656 pp.
- SĂVULESCU, T. (ed.) (1953): *Flora Republicii Populare România* **2**. – Editura Academiei Republicii Populare România, București, 702 pp.
- SĂVULESCU, T. (ed.) (1955): *Flora Republicii Populare România* **3**. – Editura Academiei Republicii Populare România, București, 662 pp.
- SĂVULESCU, T. (ed.) (1956): *Flora Republicii Populare România* **4**. – Editura Academiei Republicii Populare România, București, 958 pp.

- SĂVULESCU, T. (ed.) (1957): Flora Republicii Populare România **5**. – Editura Academiei Republicii Populare România, București, 551 pp.
- SĂVULESCU, T. (ed.) (1958): Flora Republicii Populare România **6**. – Editura Academiei Republicii Populare România, București, 676 pp.
- SĂVULESCU, T. (ed.) (1960): Flora Republicii Populare România **7**. – Editura Academiei Republicii Populare România, București, 659 pp.
- SĂVULESCU, T. (ed.) (1961): Flora Republicii Populare România **8**. – Editura Academiei Republicii Populare România, București, 704 pp.
- SĂVULESCU, T. (ed.) (1964): Flora Republicii Populare România **9**. – Editura Academiei Republicii Populare România, București, 1000 pp.
- SĂVULESCU, T. (ed.) (1965): Flora Republicii Populare România **10**. – Editura Academiei Republicii Populare România, București, 750 pp.
- SĂVULESCU, T. (ed.) (1966): Flora Republicii Populare România **11**. – Editura Academiei Republicii Populare România, București, 876 pp.
- SĂVULESCU, T. (ed.) (1972): Flora Republicii Socialiste România **12**. – Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 810 pp.
- SĂVULESCU, T. (ed.) (1976): Flora Republicii Socialiste România **13**. – Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 301 pp.
- SCHIFFNER V. (1914): Lebermoose aus Ungarn und Kroatien IV. – Magy. Bot. Lapok **13**: 302–309.
- SCHUR, F. (1858a): Eine Excursion auf den Búdöshegy im östlichen Siebenbürgen. – Öst. Bot. Zeitschr. **8**: 280–297.
- SCHUR, F. (1858b): Öcsém Teteje im Csiker Stuhl im Szeklerlande in Siebenbürgen. – Öst. Bot. Zeitschr. **8**: 18–25.
- SCHUR, F. (1859): Bericht über eine botanische Rundreise durch Siebenbürgen. – Verh. Siebenb. Ver. Naturw. **10**: 58, 96, 137, 185.
- SCHUR, F. (1885): Enumeratio Plantarum Transsilvaniae. – Sumptibus C. Graeser, Vindobonae, XVIII + 984 pp.
- SERBAN, M. A. (1937): *Chimaphila umbellata* (L.) NUT. și *Taxus baccata* L. la Tușnad-Băi. – Bul. Grăd. Bot. Univ. Cluj **17**: 184–187.
- ȘERBĂNESCU, I. (1934): Răspândirea Pinului silvestru în masivul muntos dintre cele două Bâsce. – Bul. Soc. Naturaliștilor România **6**: 2–6.
- SIMONKAI L. (1887): Erdély edényes flórájának helyesbített foglalata. – Királyi Magyar Természettudományi Társulat, Budapest, 678 pp.
- SOÓ R. (1930a): Az *Orchis cordiger* FRIES és rokonai. – Magy. Bot. Lapok **25**: 271–277.
- SOÓ R. (1930b): Vegetációtanulmányok a Dél Hargitán. – Debr. Tisza István Honism. Biz. Kiadv. **23**: 1–26.
- SOÓ R. (1930c): Összehasonlító erdei vegetációtanulmányok az Alpokban, a Kárpátokban és a Magyar Középhegységben. – Erd. Kísérl. **32**: 439–475.
- SOÓ R. (1935): A történelmi Magyarország növényközvetkezteinek áttekintése. – Math. Termtud. Ért. **53**: 1–58.
- SOÓ R. (1940a): A Székelyföld flórájának előmunkálatai. Magyar Flóraművek **3**. – Inst. Syst.-Geobot. Mus. Bot. Univ. Kolozsvár, Kolozsvár, 146 pp.
- SOÓ R. (1940b): A Székelyföld növénytakarója. – Debreceni Szemle **14**: 265–276.

- SOÓ R. (1942a): Az Erdélyi Medence endemikus és reliktum növényfajai. – Acta Geobot. Hung. **5**: 141–183.
- SOÓ R. (1942b): Kritikai megjegyzések és újabb adatok a Székelyföld flórájához. – Scripta Bot. Musei. Transsilv. **1**: 38–52.
- SOÓ R. (1943a): A Székelyföld flórája. Magyar Flóraművek **6**. – Inst. Syst.-Geobot. Mus. Bot. Univ. Kolozsvár, Kolozsvár, 62 pp.
- SOÓ R. (1943b): Additamenta ad cognitionem generis *Hieracium* in Hungaria. – Scripta Bot. Musei. Transsilv. **2**: 99–121.
- SOÓ R. (1944): A Székelyföld növényközvetkezőitől. – Múzeumi Füzetek (Kolozsvár) **2**(2): 12–59.
- SORAN, V. – FABIAN, A. – TEODOREANU, E. – DIACONEASA, B. (1957): O stațiune nouă pentru *Euonymus nana* M. B. în flora R.P.R. – Com. Acad. R. P. R. **7**(8): 703–705.
- SRAMKÓ G. – HÜVÖS-RÉCSI A. (2004): A szilkés gurgolya (*Seseli hippomarathrum* JACQ.) aktuális előfordulása Erdélyben. – Kitaibelia **9**: 87–91.
- ȘTEFUREAC, T. I. (1967): Arktische und subarktische Bryophytenrelikte in der Pflanzenwelt der Torfmoore Rumäniens. – Rev. Roum. Biol.-Botanique **12**(2–3): 243–249.
- ȘTEFUREAC, T. I. – KOVÁCS S. – COLDEA, GH. – KÖNTZEI J. (1982): Importanța științifică a două mlaștini turboase din bazinul Uzului (Carpații Orientali). – Ocr. Nat. Med. Înconj. **26** (1–2): 51–61.
- ȘTEFUREAC, T. I. – KOVÁCS S. – COLDEA, GH. – KÖNTZEI J. (1986): Valoarea fitogeografică și istorică a două mlaștini turboase din bazinul Uzului (Carpații Orientali ai României). – Acta Bot. Horti Bucurest. („1986”), pp. 201–207.
- ȘUTEU, ȘT. (1975): Vegetația xerofilă de pe pantele din dreapta Văii Vaidacutei (Jud. Mureș). – Contr. Bot. **15**: 143–154.
- ȘUTEU, ȘT. (1979): Cercetări de vegetație pe coasta Alunașului (Tirimia – Jud. Mureș). – Contr. Bot. **19**: 143–154.
- SZALAI I. (1943): A Hargita két tőzeglápjának virágporelemzése. – Acta Bot. Szeged. **2**: 63–102.
- SZALAI I. (1948): Csíkszentimre-Büdösfürdői SH₂-s forrásainak növényvilága. – Borbásia **8**: 82.
- SZÉKELY G. – BÁLINT L. – RUSSU T. (2004): Haynald Lajos, a botanikus bíboros. – Csíki Székely Múz Évk. („2004”), pp. 463–471.
- SZEPESFALVI J. (1929): A Székelyföld moháira vonatkozó irodalom. In: CSUTAK V. (ed.): Emlékkönyv a Székely Nemzeti Múzeum 50 éves jubileumára. – Székely Nemzeti Múzeum, Sepsiszentgyörgy, pp. 758–759.
- SZÜCS L. (1943): A Keleti-Kárpátok endemikus növényfajai I. – Acta Geobot. Hung. **5**(1): 185–240.
- TANTAU, I. – REILLE, M. – DE BEAULIEU, J. L. – FĂRÇAȘ, S. – GOSLAR, T. – PATERNE, M. (2003): Vegetation history in the eastern Romanian Carpathians: pollen analysis of two sequences from the Mohos crater. – Vegetation History and Archaeobotany **12**: 113–125.
- THAISZ L. (1903): *Sesleria Bielzi* SCHUR. – Magy. Bot. Lapok **2**: 233–241.
- THAISZ L. (1905): „*Schollera paludosa* var. *nana*” BAUMG. En Stirp. trans. I. p. 331. – Magy Bot Lapok **4**: 337–338.

- TOPA, E. (1933): Beitrag zur Kenntnis der Vegetation des Runcul bei Tulgheş in den Ostkarpaten. – *Bul. Fac. Şt. Cernăuţi* **7**: 139–145.
- TÓKE Á. (2004): A Zsögödfürdői-rét (Csíkszereda) természetvédelmi kezelési tervének elkészítése. – *Mscr., Szakdolgozat, NYME EMK, Növénytani Tanszék, Sopron.*
- UJHELYI J. (1941): Újabb adatok a Gyergyói havasok, különösképpen a Vithavas flórájához I. – *Borbásia* **3**: 104–112.
- UJHELYI J. (1943): Újabb adatok a Gyergyói havasok, különösképpen a Vithavas flórájához II. – *Bot. Közlem.* **40**: 47–53.
- UJVÁROSI M. (1941): Érdekes páfrányelőfordulás a Rétyi Nyírben. – *Borbásia* **3**: 36–37.
- UJVÁROSI M. (1949): A hargitai Tolvajoshágó környékének növényzeti viszonyai. – *Borbásia* **9**: 3–5.
- ULARU, P. (1969): Contribuţii la cunoaşterea vegetaţiei acvatice şi palustre din estul Munţilor Perşani. – *Comun. Bot.* **11**: 173–185.
- ULARU, P. (1972a): Cercetări asupra cormofitelor din Munţii Perşani. – *Mscr., Doktori értekezés, Bukaresti Tudományegyetem, Biológia Kar.*
- ULARU, P. (1972b): Cercetări fitocenologice în gorunetele din munţii Perşani. – *Bul. Univ. Braşov Seria C.* **14**: 173–182.
- ULARU, P. (1973): Vegetaţia acvatică şi palustră din împrejurimile Munţilor Perşani. – *St. Cerc. Şti. Ser. Biol., Inst. Ped. Bacău. Bacău, pp.* 111–121.
- ULARU, P. (1976): Cercetări asupra vegetaţiei ierboase din lunca Oltului. – *Cumidava (Braşov)* **9**(2): 167–186.
- ULARU, P. (1979): Erioforetele din munţii Perşani. – *Cumidava (Braşov)* **12**(3): 133–139.
- VAJDA M. (2004): Kirulyfürdő két erdőtársulásának cönológiai bemutatása. – *Csiki Székely Múz. Évk. („2004”), pp.* 345–366.
- VASS A. – KOLUMBÁN I. (1998): Az Alcsíki-medencében található egyes természetvédelmi területek jelenlegi állapota. – *Mscr., Szakdolgozat, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár.*
- VÁCZY K. – BARTHA S. (1988): Nyárády Erazmus Gyula, a természettudós. – *Kriterion, Bukarest, 157 pp.*
- VITOS ZS. (1989): Flora şi vegetaţia din împrejurimile localităţii Şumuleu, jud. Harghita. – *Mscr., Szakdolgozat, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár.*
- VOFKORI L. (1998): Székelyföld útikönyve **1–2**. – *Cartographia, Budapest, 640 + 607 pp.*
- WAGNER J. (1899): Eine Excursion in der Umgebung von Gyimes (Siebenbürgen). – *Allg. Bot. Zeitschr.* **5**: 42–43, 61–62, 77–78.
- WAGNER J. (1900): Újabb adatok hazánk flórájához. – *Term.tud. Közl. Pótf.* **32**. kötethez, **1**: 46–47.
- WALZ L. (1879): A Görgényi-hegységben, a Maros mentén és Borszék vidékén 1878 nyarán gyűjtött növények jegyzéke. – *Magyar Növényt. Lapok* **3**: 65–72.
- WOLCSÁNSZKY J. (1905): Adatok Magyarország lombos moháinak ismeretéhez. – *Növénytani Közlem.* **4**: 28–33.
- ZÓLYOMI B. (1943): A Kukojszás vegetációtérképe. – *Bot. Közlem.* **40**: 130–131.
- ZSÁK Z. (1941): Florisztikai adatok a hazai növényvilág ismeretéhez. – *Bot. Közlem.* **38**: 12–34.

